

372.12012

๒๕๖๗

๗. 3

ทักษะของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

ปริยฐานิพนธ์

ของ

ประติษฐ ศิลามิตร

13 ส.ค. 2537.

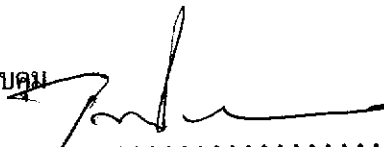
เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มีนาคม 2536

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

187467

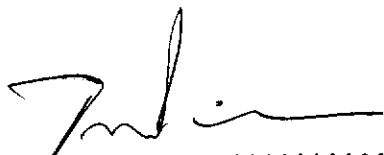
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม .....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพรัตน์ นवलแสง)

 .....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย)

คณะกรรมการสอบ .....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพรัตน์ นवलแสง)

 .....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย)

 .....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์สังวาลย์ คล้ายกระแสด)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

 .....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ 5 เดือน ⁴ธันวาคม .....พ.ศ. 2536

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย โดยได้รับความกรุณาให้คำปรึกษา
ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ไพรัตน์ นวลแสง ประธานกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.
สมสรร วงษ์อยู่น้อย อาจารย์สังวาลย์ คล้ายกระแสน์ ที่ได้ควบคุมดูแลเสนอแนะตลอดจน
สละเวลาให้ผู้วิจัย จนกระทั่งผลงานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี รวมทั้งคณาจารย์จากภาควิชา
บริหาร การศึกษาทุกท่าน โดยเฉพาะรองศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร วรุตบางกูร ที่ให้ความเป็น
ห่วง ซึ่งผู้วิจัยของกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ หัวหน้าการประถมศึกษา
อำเภอและกิ่งอำเภอในจังหวัดศรีสะเกษ ทุกท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจแบบสอบถามคือ อาจารย์
ประสงค์ มากนวล อาจารย์สนอง คุณมาศ อาจารย์ประดิษฐ์ พรหมเสนา อาจารย์ภพสันต์
โกสุมวงษ์วิวัฒน์ อาจารย์วัชรินทร์ แสงศัพท์ อาจารย์พิมพ์ วิเศษสังข์ ผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ
ด้านวิชาการ คืออาจารย์ประสิทธิ์ ศีลาบุตร และอาจารย์ประสิทธิ์ กตะศิลา

ขอขอบคุณคุณอุไร จังจริง คุณรัชนีบูลย์ ผิวสุพรรณ คุณปราโมทย์ เกิดทรัพย์
คุณเพ็ญศรี สำริบุตร คุณคุณากร กมล คุณสุรียา พุดพวง คุณรังสฤษฏ์ พันธุ์ทอง
คุณสะอาด ศรีหาภาค คุณนิตยาภรณ์ ศีลาบุตร คุณทองแดง ศีลาบุตร
คุณศรีประชา ศีลาบุตร คุณสุนันทา ศีลาบุตร และคุณเป็นหล้า ศีลาบุตร ที่ให้กำลังใจจนผู้วิจัย
ทำวิจัยจนสำเร็จ

คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่ผู้มีพระคุณ บิดา มารดา
บูรพาจารย์ และท่านผู้มีพระคุณที่มีอำนาจชื่อมาอ้างในที่นี้ได้

ประดิษฐ์ ศีลาบุตร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
ความหมายของการบริหาร	9
การบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา	11
การบริหารงานวิชาการ	17
การบริหารงานกิจการนักเรียน	20
การบริหารงานบุคคล	23
การบริหารงานธุรการและการเงิน	26
การบริหารงานอาคารสถานที่	30
การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
สมมติฐานการวิจัย	39
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	40
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	40
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	41

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	46
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	47
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	50
การวิเคราะห์ข้อมูล	50
ค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน แยกเป็นรายข้อ	51
ค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนแยกเป็นรายด้าน	62
เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนระดับการปฏิบัติงาน ของผู้บริหาร	67
5 สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ	81
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	81
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	82
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	82
การวิเคราะห์ข้อมูล	82
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	83
การอภิปรายผล	84
ข้อเสนอแนะ	90
ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยเพิ่มเติม	91
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างแยกตามขนาดโรงเรียน	41
2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่ง ไปยัง โรงเรียนขนาดต่าง ๆ	45
3 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานด้านวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน ประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดศรีสะเกษเป็นรายข้อ	51
4 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานกิจการนักเรียน ของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดศรีสะเกษเป็นรายข้อ	53
5 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานบุคคล ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัด ศรีสะเกษเป็นรายข้อ	55
6 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติ งานธุรการและการเงิน ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การศึกษาจังหวัดศรีสะเกษเป็นรายข้อ	57
7 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติ งานอาคารสถานที่ของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษาที่ทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษเป็นรายข้อ	59
8 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษเป็นรายข้อ	61

9	แสดงระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของ ครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ รวมทุกขนาดเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย	63
10	แสดงระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน ขนาดเล็ก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย	64
11	แสดงระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน ขนาดกลาง เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย	65
12	แสดงระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในโรงเรียน ขนาดใหญ่ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย	66
13	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนระดับการปฏิบัติงาน รวมทุกด้านของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของ ครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่	67
14	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษารวมทุกด้าน ตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ในโรงเรียนที่มีขนาด แตกต่างกันเป็นรายคู่	68
15	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนระดับการปฏิบัติงานวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน ขนาดเล็ก กลาง ใหญ่	69

16	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนระดับการปฏิบัติงานวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน ขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ เป็นรายคู่	70
17	วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนระดับการปฏิบัติงานกิจการ นักเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงานอยู่ใน โรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่	71
18	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนระดับการปฏิบัติงานกิจการ นักเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงานอยู่ใน โรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ เป็นรายคู่	72
19	การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนระดับการปฏิบัติงานบุคคล ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน ขนาดเล็ก กลาง ใหญ่	73
20	เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนระดับการปฏิบัติงานบุคคล ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงานอยู่ใน โรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ เป็นรายคู่	74

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	แผนภูมิกระบวนการบริหารการศึกษา	16
---	--------------------------------------	----

ภูมิหลัง

การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาที่รัฐมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐาน มีสุขภาพกาย ใจสมบูรณ์ แก้ปัญหาเป็น เสียดุล มุ่งพัฒนา พัฒนาอาชีพ พัฒนาสังคม ปฏิบัติหน้าที่ของตนต่อบ้าน ชุมชน ประเทศและโลก เพื่อเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของชาติในอนาคต (กรมวิชาการ. 2533 : 7) การจัดการประถมศึกษาในประเทศไทย รัฐได้กำหนดนโยบายว่า รัฐพึงจัดการศึกษาภาคบังคับให้ทั่วถึงบริบูรณ์ สำหรับสถานศึกษาของรัฐ รัฐพึงจัดให้เปล่า

การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ดำเนินการโดยหลายฝ่ายหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน โดยมีรัฐบาลควบคุมดูแล หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการประถมศึกษาโดยตรง คือสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ มีโรงเรียนในสังกัด 31,435 โรงเรียน ครู อาจารย์ และบุคลากร รวม 400,549 คน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : ข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา) หน่วยงานนี้พยายามพัฒนาปรับปรุงการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อให้การจัดการประถมมีประสิทธิภาพ นักเรียนที่สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

โรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นหน่วยปฏิบัติ ผลการจัดการศึกษาจะเป็นเช่นใดนั้นขึ้นอยู่กับโรงเรียน การกิจหลักของโรงเรียนคือการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดในหลักสูตร คุณภาพที่พึงประสงค์ ทั้งทางด้านผลสัมฤทธิ์ การมีสุขภาพอนามัยดี ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการประถมศึกษาที่มีหลายประการ ได้แก่ ระบบการบริหาร ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง วัสดุอุปกรณ์ เทคนิคและวิธีการถ่ายทอดความรู้ แต่ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการจัดการประถมศึกษา คือผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการโรงเรียน เป็นบุคคลที่สำคัญยิ่ง การบริหารโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จย่อมต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ คุณลักษณะที่ดีและคุณธรรมของผู้บริหาร ประสิทธิภาพของการบริหารคุณได้จาก ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการใช้ทรัพยากรที่มี

อยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอน จนบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ ในบรรดา
ทรัพยากรในการบริหารโรงเรียนทั้ง 4 อย่าง คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และระบบการจัดการ
นับว่าคน เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.

2528 : บทใหม่)

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ เป็นหน่วยงานเทียบเท่ากองรับผิดชอบการ
จัดการประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ ในปีการศึกษา 2534 มีโรงเรียนในสังกัด
864 โรงเรียน ผู้บริหาร 864 คน ครูผู้สอน 9,400 คน ซึ่งนับว่าเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มี
โรงเรียนและบุคลากรในสังกัดเป็นจำนวนมากหน่วยงานหนึ่ง (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
ศรีสะเกษ. 2534 : 1) จากรายงานผลการวิจัยโครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการเรียน
การสอนเพื่อพัฒนาการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อ ปี พ.ศ. 2525 พบว่าคุณภาพการศึกษาจังหวัด
ศรีสะเกษอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำมาก สมควรได้รับการแก้ไขโดยด่วน โดยสรุปว่า เหตุที่คุณภาพการศึกษา
ของจังหวัดศรีสะเกษมีคุณภาพต่ำ เนื่องจากปัญหาการกระจายอัตรากำลังครูไม่ทั่วถึง การเกณฑ์
เด็กไม่ทั่วถึง เด็กย้ายตามผู้ปกครองไปทำงานนอกท้องถิ่นบางฤดูกาล ปัญหาเด็กพูดหลายภาษา คือ
ไทยอีสาน 67% ภาษาเขมร 20% ภาษาส่วย 12% และภาษาเขมร 1% ปัญหาเด็กขาดเรียน
เนื่องจากผู้ปกครองยากจนการขาดวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ. 2525 : 1)

จากการทดสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั่วประเทศ เมื่อ ปี พ.ศ. 2526 โดยทำ
การทดสอบนักเรียนทุกคน เพื่อวัดสมรรถภาพทางคณิตศาสตร์ พบว่า นักเรียนของจังหวัดศรีสะเกษ
ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำสุดของประเทศ (กรมวิชาการ. 2528 : 31) ในปีการศึกษา 2527
จังหวัดศรีสะเกษได้ประเมินคุณภาพนักเรียนโดยวัดผลกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ คะแนนเต็มกลุ่ม
ประสบการณ์ละ 100 คะแนน ผลการประเมินคุณภาพคิดโดยเฉลี่ยเป็นร้อยละ ดังนี้ ภาษาไทย
ร้อยละ 60.66 คณิตศาสตร์ ร้อยละ 50.08 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ร้อยละ 70.91
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ร้อยละ 61.13 กลุ่มงานพื้นฐานอาชีพ ร้อยละ 72.11
(สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ. 2528 : 17) ในปีการศึกษา 2529
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ประเมินความก้าวหน้าคุณภาพนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั่วประเทศ เปรียบเทียบรายจังหวัด พบว่า จังหวัดศรีสะเกษ ได้คะแนนเฉลี่ย วิชาภาษาไทย ร้อยละ 50.14 เป็นอันดับที่ 70 วิชาคณิตศาสตร์ ร้อยละ 30.64 เป็นอันดับที่ 67 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ร้อยละ 40.20 เป็นอันดับที่ 72 กลุ่มงานพื้นฐานอาชีพ ร้อยละ 52.17 เป็นอันดับที่ 70 จาก 72 จังหวัดทั่วประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 50 - 52) ในปีการศึกษา 2530 ก็มีการประเมินต่อเนื่องกันมา ระดับคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของจังหวัดศรีสะเกษ ยังอยู่ในอันดับต่ำ คือ วิชาภาษาไทย ได้คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 54.15 วิชาคณิตศาสตร์ ร้อยละ 41.79 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ร้อยละ 49.49 และกลุ่มงานพื้นฐานอาชีพ ร้อยละ 58.43 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2531 : 2) สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องชี้ให้เห็นคุณภาพของคนที่จะออกไปเป็นพลเมืองที่ดีของชาติในอนาคต และเป็นสิ่งที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการแก้ไขโดยด่วน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ จึงได้วางแผนและโครงการต่าง ๆ ขึ้นหลายโครงการเพื่อแก้ไขคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะโครงการพัฒนารูปแบบการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา (จังหวัดปัตตานี - ศรีสะเกษ) โดยความช่วยเหลือของธนาคารโลก ระยะที่ 1 พยายามหารูปแบบที่เหมาะสมในการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้จัดตั้งศูนย์วิชาการจังหวัดศรีสะเกษ 1 แห่ง และศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน จำนวน 114 แห่ง โดยอาศัยระบบกลุ่มโรงเรียนเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอนที่เพียงพอ ประหยัดงบประมาณ และส่งเสริมความร่วมมือทางการระหว่างโรงเรียนต่าง ๆ ในกลุ่มโรงเรียน ผู้บริหารศูนย์วิชาการประกอบด้วยประธานกลุ่มซึ่งเลือกตั้งมาจากผู้บริหารโรงเรียน และกรรมการกลุ่มซึ่งมาจากผู้บริหาร และผู้แทนครูผู้สอนในโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2527 : 1 - 92)

เมื่อคุณภาพการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ยังอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญที่สุดในโรงเรียนจะต้องมีส่วนรับผิดชอบคุณภาพการศึกษาคงกล่าวด้วย เมื่อจังหวัดศรีสะเกษมีปัญหาทางการจัดการศึกษาที่แตกต่างจากจังหวัดอื่น ๆ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเร่งรัดการปฏิบัติงาน พุ่มเพกัลังกาย กาลังใจ กาลังความคิด เพื่อแก้ไขปัญหา

โดยการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ให้ได้ผล สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดบทบาทหน้าที่การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาไว้ 6 งาน คือ งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบริหารบุคคล งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 6)

จากการรายงานการประเมินการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในการฝึกอบรมนาร่องโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาให้ความสำคัญต่องานด้านการบริหารอาคารสถานที่เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเป็นการบริหารกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานบุคลากร งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญด้านวิชาการน้อยที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2529 : 35)

การบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษาที่กำหนดให้ ผู้บริหารงานโรงเรียนปฏิบัติภารกิจทั้ง 6 ด้านนั้น ผู้ที่มีหน้าที่ควบคุมกำกับดูแล ได้แก่ผู้บังคับบัญชา คือ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และผู้หน้าที่ให้คำแนะนำ ดูแลคือศึกษานิเทศก์ แต่เนื่องจากผู้ที่มีหน้าที่ควบคุมกำกับดูแลมีภารกิจด้านอื่น ๆ ที่เป็นงานประจำทอรับกับโรงเรียนประถมศึกษาตั้งอยู่กระจัดกระจายในท้องถิ่นต่าง ๆ ดังนั้นการดูแลอาจไม่ทั่วถึง ทำให้การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ไม่ครบถ้วนตามภารกิจที่กำหนดได้ ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลต่างๆ เช่น ความถนัด ความสนใจ นโยบาย สภาพแวดล้อม ความรู้ในงานที่ปฏิบัติ ความสามารถส่วนตัว ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาส่วนตัวอื่น ๆ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อคุณภาพการประถมศึกษาได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ว่า ได้ปฏิบัติงานตามภารกิจที่กำหนดให้ครบถ้วนหรือไม่ มากน้อยเพียงใด โดยให้ครูผู้สอนเป็นผู้ประเมินการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในภารกิจการบริหารโรงเรียน 6 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านกิจการนักเรียน ด้านบริหารงานบุคคล ด้านธุรการและการเงิน ด้านอาคารสถานที่ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ

ชุมชน ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป จึงได้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาทักษะของครูประถมศึกษา ที่มีต่อการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ในด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารกิจการนักเรียน การบริหารงานบุคคล การบริหารธุรการและการเงิน การบริหารอาคารสถานที่ และการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะของครูประถมศึกษา ที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ นำไปใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงานบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา
  - การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษในการกิจ 6 ด้าน คือ
    - 1.1 การบริหารงานวิชาการ
    - 1.2 การบริหารงานกิจการนักเรียน
    - 1.3 การบริหารงานบุคคล
    - 1.4 การบริหารงานธุรการและการเงิน
    - 1.5 การบริหารงานอาคารสถานที่
    - 1.6 การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2535 จำนวน 9,400 คน จาก 864 โรงเรียน
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 807 จาก 216 โรงเรียน

3. ตัวแปรที่จะศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ขนาดของโรงเรียนที่ครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2535 ปฏิบัติงานแบ่งเป็น 3 ขนาด คือ

3.1.1 โรงเรียนขนาดเล็ก

3.1.2 โรงเรียนขนาดกลาง

3.1.3 โรงเรียนขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม คือ ทักษะของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน
ตามภารกิจ 6 ด้าน คือ

3.2.1 การบริหารงานวิชาการ

3.2.2 การบริหารงานกิจการนักเรียน

3.2.3 การบริหารงานบุคคล

3.2.4 การบริหารงานธุรการและการเงิน

3.2.5 การบริหารงานอาคารสถานที่

3.2.6 การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ทักษะของครู หมายถึง ความคิด ความรู้สึก ของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่มีต่อการกระทำหรือการปฏิบัติงานของผู้บริหาร
โรงเรียนในด้านต่าง ๆ

2. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

3. ครู หมายถึง ข้าราชการครูที่เป็นผู้สอนประจำ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ

4. การบริหารงาน หมายถึง การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้การจัดการ ประถมศึกษาบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งกำหนดขอบข่ายการบริหารโรงเรียนไว้ 6 ด้าน คือ

4.1 การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การปฏิบัติงานของผู้บริหารงานโรงเรียน ในการจัดและดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน การจัดหาและการใช้สื่อการสอน การวัดผล การนิเทศ การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนของนักเรียนให้ ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

4.2 การบริหารงานกิจการนักเรียน หมายถึง การปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียนในการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับนักเรียน นอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียน ปกติ เช่น การทำสัปดาห์นักเรียน การเกณฑ์เด็กเข้าเรียน การปฐมนิเทศ ผู้ปกครอง การรักษาระเบียบวินัย การบริการแนะแนว การให้ความช่วยเหลือบริการด้านสุขภาพอนามัย การจัดบริการ ด้านอาหารกลางวัน เครื่องเขียนแบบเรียน การจัดทำระเบียบสันติ และกิจกรรมส่งเสริม หลักสูตรต่าง ๆ เป็นต้น

4.3 การบริหารงานบุคคล หมายถึง การปฏิบัติงานเกี่ยวกับตัวบุคคลในโรงเรียน เช่น การสรรหาบุคคลเข้าทำงาน การมอบหมายงาน การบำรุงรักษาพัฒนาบุคลากร การให้ สวัสดิการ การพิจารณาความดีความชอบ ตลอดจนการให้บุคลากรพ้นจากงาน ทั้งนี้เพื่อให้ครู ผู้สอนอยู่ในสภาพที่จะปฏิบัติงานทางการศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มกำลังความสามารถ ทำงานอย่างมีความสุข ความพอใจ

4.4 การบริหารงานธุรการและการเงิน หมายถึง การปฏิบัติงานเกี่ยวกับ เอกสารและการเงินของโรงเรียน เช่น การจัดทำเอกสารตามระเบียบงานสารบรรณ การจัดทำ ทะเบียนสถิติต่าง ๆ ตามระเบียบของทางราชการ การจัดซื้อจัดจ้าง จัดหาพัสดุครุภัณฑ์ การเบิก จ่ายเงินต่าง ๆ เพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกแก่ครูนักเรียน

4.5 การบริหารงานอาคารสถานที่ หมายถึง การปฏิบัติงานให้อาคารสถานที่ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การควบคุม ดูแล บำรุงรักษาให้คงสภาพดี การให้บริการและพัฒนาอาคารสถานที่ให้มีบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนและการบริการแก่ชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

4.6 การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การปฏิบัติงานในการติดต่อประสานงาน การรับความช่วยเหลือ บริการ หรือการให้ความช่วยเหลือ บริการระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ร่วมมือ ประสานงาน เพื่อสร้างประโยชน์และความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

5. ขนาดโรงเรียน หมายถึง การแบ่งขนาดโรงเรียนของสำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติที่ยึดถือจํานวนนักเรียนในแต่ละโรงเรียนเป็นเกณฑ์ ดังนี้

- 5.1 โรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน
- 5.2 โรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนระหว่าง 121 - 300 คน
- 5.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คน ขึ้นไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาทัศนะของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ตามลำดับชั้น ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของการบริหาร
2. การบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา
  - 2.1 การบริหารงานวิชาการ
  - 2.2 การบริหารงานกิจการนักเรียน
  - 2.3 การบริหารงานบุคคล
  - 2.4 การบริหารงานธุรการและการเงิน
  - 2.5 การบริหารงานอาคารสถานที่
  - 2.6 การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. สมมติฐานการวิจัย

ความหมายของการบริหาร

การบริหาร มีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย เช่น การบริหารคือการดำเนินงานให้บรรลุ
วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยปัจจัยทั้งหลาย คือ คน เงิน วัสดุสิ่งของที่ใช้ในการปฏิบัติงาน
นั้น รวมทั้งวิธีการดำเนินการหรือการจัดการ การบริหารเป็นศิลปะในการทำงานให้บรรลุ
เป้าหมาย คือการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการนำเอาทรัพยากรการการบริหารมาประกอบการ
กระบวนการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (สมพงษ์ เกษมสิน. 2513 :6)

การบริหารจึงมีลักษณะเด่นหลายประการ ซึ่งอาจสรุปได้ดังนี้

1. การบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์
2. การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบสำคัญ
3. การบริหารต้องอาศัยทรัพยากรบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน
4. การบริหารมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการ
5. การบริหารเป็นการดำเนินการร่วมกันของกลุ่มบุคคล
6. การบริหารอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคคล ฉะนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือ

เพื่อให้เกิดความร่วมมือของกลุ่ม อันจะนำไปสู่พลังร่วมของกลุ่มที่จะทำให้ภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์

7. การบริหารมีลักษณะเป็นการร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีเหตุผล
8. การบริหารมีลักษณะเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
9. การบริหารไม่มีตัวตน มีแต่อิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์

การบริหารได้มีการพัฒนามาเป็นลำดับ นับตั้งแต่มีมนุษย์ขึ้นมาในโลก มีชุมชนการอยู่อาศัยร่วมกัน และร่วมมือกันประกอบกิจกรรมเพื่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เริ่มจากการบริหารแบบราชการ การปกครองบังคับบัญชา พัฒนามาเป็นการบริหารแบบวิทยาศาสตร์ ที่มุ่งเน้นการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยอาศัยค่าตอบแทนเป็นแรงจูงใจสำคัญ การบริหารงานแบบมนุษยสัมพันธ์ที่มุ่งให้ผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจ มีขวัญกำลังใจ มีความเข้าใจตนเอง มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ การมีส่วนร่วมในการทำงาน และเน้นความสำคัญของกลุ่ม เป็นต้น การบริหารงานแบบอาศัยเทคนิคการบริหารงานต่าง ๆ เช่น การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคลากร การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การรายงานผลการปฏิบัติงาน และการจัดงบประมาณ เป็นต้น (ไพฑูริย์ ช่างเรียน. 2521 : 5 - 10) ซึ่งหลักการบริหารงานในรูปแบบต่าง ๆ เหล่านี้ ได้นำไปสู่การบริหารในวงการต่าง ๆ เช่น การบริหารงานราชการ การบริหารธุรกิจ การบริหารการศึกษา ตามความเหมาะสมของแต่ละหน่วยงาน

การบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา

การบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีรูปแบบการบริหารที่แตกต่างกับการบริหารทั่วไป เนื่องจากอำนาจการวินิจฉัยสั่งการ เป็นขององค์คณะบุคคลในระดับต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2527 : 17) แต่บุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการบริหารโรงเรียนก็คือ ผู้บริหารหัวหน้าสถานศึกษา อันได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียนนั่นเอง โรงเรียนจะดีหรือไม่ มีคุณภาพหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับครูใหญ่เป็นสำคัญ (ก่อ สวัสดิทานิชย์. 2520 : 13)

พนัส หันนาคินทร์ (2524 : 5) เห็นว่าการบริหารโรงเรียนเป็นกระบวนการที่ใช้ อำนาจและทรัพยากรต่าง ๆ เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่หรือคาดว่าจะมีจัดการดำเนินงาน ของโรงเรียนให้ไปสู่จุดหมายที่ต้องการ การบริหารโรงเรียนประกอบด้วยผู้นำอันสำคัญยิ่ง คือ ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งหมายถึงบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากผู้มีอำนาจโดยมอบอำนาจการบังคับบัญชาพร้อมกับความรับผิดชอบ บุคคลเช่นนี้ในโรงเรียนได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่หรือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ซึ่งจัดว่าเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2522 : 15 - 16) เห็นว่าการบริหารการศึกษาที่จัดขึ้นในระบบโรงเรียนนั้น เป็นภารกิจของผู้บริหาร โรงเรียนและครูที่ร่วมกันดำเนินการจัดการ เลือกสรร และควบคุมสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาเด็กและ เยาวชนในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่บุคลิกภาพความรู้ความสามารถ ทักษะคติ ค่านิยม คุณธรรม ตลอดจน การถ่ายทอดวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน เพื่อให้เป็นสมาชิกที่มี ประสิทธิภาพของสังคมสมดังเจตนารมณ์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ สุรางค์ จันทน์เอม (ม.ป.ป. : 9) ที่เห็นว่าการบริหารงานโรงเรียน คือการกระทำทุกอย่าง ที่ช่วยให้เด็กเจริญขึ้นทุกวิถีทางนั่นเอง การบริหารโรงเรียนเพื่อช่วยพัฒนาเด็กนั้น จะต้องพิจารณา ถึงความต้องการของสังคมประกอบด้วย นอกเหนือจากความต้องการของบุคคล งานด้านนี้จำเป็นต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญ ความเข้าใจบุคคล และความต้องการของบุคคลและสังคมเป็น พื้นฐาน ต้องอาศัยศิลปะในการปฏิบัติงาน เพื่อสร้างบุคคลให้ตรงกับความต้องการของสังคม ส่วน วิจิตร วรุตบางกูร (2530 : 3) ได้อธิบายความหมายของการบริหารโรงเรียนไว้ว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อให้การ

บริการทางการศึกษาแก่เยาวชนและชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ ค่านิยม พฤติกรรมและคุณค่าต่าง ๆ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและประเทศ

บุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ก็คือ ผู้บริหารโรงเรียน อันได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) ได้กำหนดมาตรฐานตำแหน่งข้าราชการ ซึ่งกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบตำแหน่งครูใหญ่ เป็นผู้บริหารงานในฐานะหัวหน้าสถานศึกษา เป็นตำแหน่งที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบไม่สูงนัก และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ลักษณะงานที่ปฏิบัติ คือ วางแผนการปฏิบัติงาน กำหนดวิธีดำเนินงานและติดตามผลด้านวิชาการ ธุรการ ปกครอง และกิจกรรม ควบคุมดูแลการเรียนการสอน การวัดผลการศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตร โดยจัดทำรายการสอน โครงการสอน คู่มือประกอบการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์การศึกษา ควบคุมดูแลบริเวณอาคารสถานที่ และงวนด้านการเงิน พัสดุ ครุภัณฑ์ งานทะเบียนเอกสาร ให้เป็นไปตามระเบียบ ควบคุมดูแลปกครอง มอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ติดตามแก้ไขและนิเทศ บังคับบัญชา ครู อาจารย์ นักเรียน ตลอดจนเจ้าหน้าที่อื่น สร้างเสริมความสัมพันธ์กับผู้บริหารและประชาชนในท้องถิ่น จัดให้มีกิจกรรม มีการประเมินผลงานเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และพัฒนาโรงเรียนให้ก้าวหน้า ตลอดจนปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

ความรู้ความสามารถที่ต้องการสำหรับตำแหน่งครูใหญ่ คือมีความรู้ความเข้าใจในลักษณะงานที่ปฏิบัติ มีความรู้ความเข้าใจ กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบแบบแผนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน มีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม มีความเข้าใจนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

ส่วนมาตรฐานกำหนดตำแหน่งของอาจารย์ใหญ่ และผู้อำนวยการโรงเรียน ก็เป็นไปในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เพียงแต่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในระดับที่สูงและสูงมาก เช่นมีหน้าที่ในการวิเคราะห์ วิจัย ประเมินผลงาน รวบรวมสถิติข้อมูลต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน นำเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ทางการศึกษา ทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพมาให้เผยแพร่และพัฒนาโรงเรียนให้ได้มาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับของประชาชน เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการต่าง ๆ ตามที่ได้รับแต่งตั้ง ตลอดจนปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

ในด้านคุณสมบัติที่จำเป็นของผู้บริหารโรงเรียนพึงจะมีเพื่อบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายนั้น มีผู้ให้ความเห็นไว้มาก เช่น ชาอุทัย ลวิตรังสิมา (2526 : 1) กล่าวว่าการบริหารงานใด ๆ ก็ตาม ผู้บริหารงาน ถือว่าเป็นตัวจักรที่สำคัญที่สุด ที่จะส่งผลถึงความสำเร็จของหน่วยงาน ดังนั้นผู้บริหารทุกระดับควรมีลักษณะเป็นผู้นำด้วย จึงจะเป็นบุคคลที่มีค่าและเป็นหลักสำคัญในการทำกิจกรรมขององค์การให้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้บทบาทของผู้นำยังส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม ทักษะ การปฏิบัติงาน ตลอดจนขวัญและกำลังใจของผู้ร่วมงานโดยทั่วไปซึ่งตรงกับที่ ประชุม รอดประเสริฐ (2525 : 2) กล่าวว่า การบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จตามจุดหมาย ให้มีประสิทธิภาพได้นั้น ขึ้นอยู่กับการบังคับบัญชาเป็นสำคัญ เพราะผู้บังคับบัญชาหรือผู้นำนั้น ถือได้ว่าเป็นหลักชัยของหน่วยงาน และเป็นดวงประทีปของผู้ปฏิบัติตามหรือผู้ใต้บังคับบัญชา สมพงษ์ เกษมสิน (2521 : 293 - 296) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณสมบัติอันจำเป็นสำหรับความสำเร็จของผู้บริหาร ที่ทำให้ผู้บริหารปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ว่าจะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ พื้นฐานและประสบการณ์ สติปัญญาและคุณภาพทางสมอง คุณลักษณะทางโครงสร้าง หน้าตา ท่าทาง บุคลิกภาพและความสนใจ นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2522 : 216 - 217) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้บริหารที่ดีและประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงานนั้นควรมีคุณสมบัติเบื้องต้นและคุณสมบัติของการปฏิบัติงาน พันส์ ทันทาคินทร์ (2524 : 63 - 67) ได้จำแนกคุณสมบัติของครูใหญ่ แยกออกเป็น 2 ประการ คือ คุณสมบัติส่วนตัวและคุณสมบัติทางอาชีพ คุณสมบัติส่วนตัว หมายถึง บุคคลที่จะเป็นครูใหญ่ ควรมีสุภาพดี มีความเฉลียวฉลาด มีอารมณ์มั่นคง มีความประพฤติดี มีคุณธรรมสูง ไม่เห็นแก่ตัว และมีความสามารถในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น คุณสมบัติทางวิชาชีพ หมายถึงความรู้ในด้านวิชาการ ระดับความรู้และประสบการณ์ในการทำงาน พร้อมทั้งการฝึกอบรมในระหว่างการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับ อภิกรมย์ ๓ นคร (2521 : 12) ที่เห็นว่าความเจริญของโรงเรียนต้องอาศัยผู้บริหารโรงเรียนที่มีสมรรถภาพส่วนตัวและทางวิชาชีพ ส่วน วิจิตร วรุตบางกู และ สุพิชญา อีระกุล (2523 : 74 - 76) ได้สรุปคุณสมบัติของผู้บริหารโรงเรียนที่ดี คือมีความเป็นผู้นำ มีประสบการณ์ มีมนุษยสัมพันธ์ อนันต์ มาสวัสดิ์ (2528 : 25) ได้ศึกษาคุณลักษณะของครูใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาที่พึงปรารถนาตามทัศนะของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก

พบว่า ครูใหญ่ควรปกครองบังคับบัญชา โดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 มีความรู้ความสามารถในการบริหารโรงเรียนและมีความยุติธรรม

กฤษฎี สาธร (2519 : 365 - 366) เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนที่จะประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องมีความสามารถ 7 ด้าน คือ

1. การบริหารงานวิชาการ ได้แก่ความสามารถกระตุ้นและแนะนำครูเป็นรายบุคคล ให้ทำการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการวัดและประเมินผลการสอน
2. การบริหารงานบุคคล ได้แก่ สามารถจัดระเบียบ บรรจุแต่งตั้ง กำหนดหน้าที่พัฒนาบำรุงขวัญ ส่งเสริมให้มีการแนะนำ ห้องพยาบาล ที่พักผ่อน
3. การบริหารกิจการนักเรียน ส่งเสริมกิจกรรมหลักสูตร
4. การบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน สามารถสื่อความเข้าใจกับบุคคลในชุมชนโดยเฉพาะผู้ที่เป็นที่เคารพยกย่องในชุมชนนั้น
5. การบริหารงานธุรการ สามารถจัดการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ทรัพย์สินต่าง ๆ ของโรงเรียน จัดส่วนงานต่าง ๆ ในโรงเรียน
6. การบริหารกิจการที่เกี่ยวกับการบริการต่าง ๆ ส่งเสริมให้มีการแนะนำห้องสมุด ห้องพยาบาล ที่พักผ่อน

7. การวัดและประเมินผลในด้านการเรียนการสอน

นิพนธ์ กินวงษ์ (2523 : 70) ได้จำแนกงานบริหารโรงเรียนเป็น 5 ด้านคือ

1. งานบริหารงานวิชาการ
2. งานบริหารบุคคล
3. งานบริหารกิจการนักเรียน
4. งานบริหารงานธุรการ การเงินและพัสดุ
5. งานบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ทวน พิณสุพันธ์ (2528 : 40) ได้แบ่งการบริหารโรงเรียนไว้ 5 ด้านคือ

1. การบริหารงานวิชาการ
2. การบริหารงานธุรการ

3. การบริหารงานบุคคล
4. การบริหารงานกิจการนักเรียน
5. การบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

วรพจน์ มุรพันธ์ (2520 : 66) เห็นว่าครูใหญ่ เป็นนักบริหารการศึกษาจึงมีหน้าที่ในการบริหาร ดังนี้

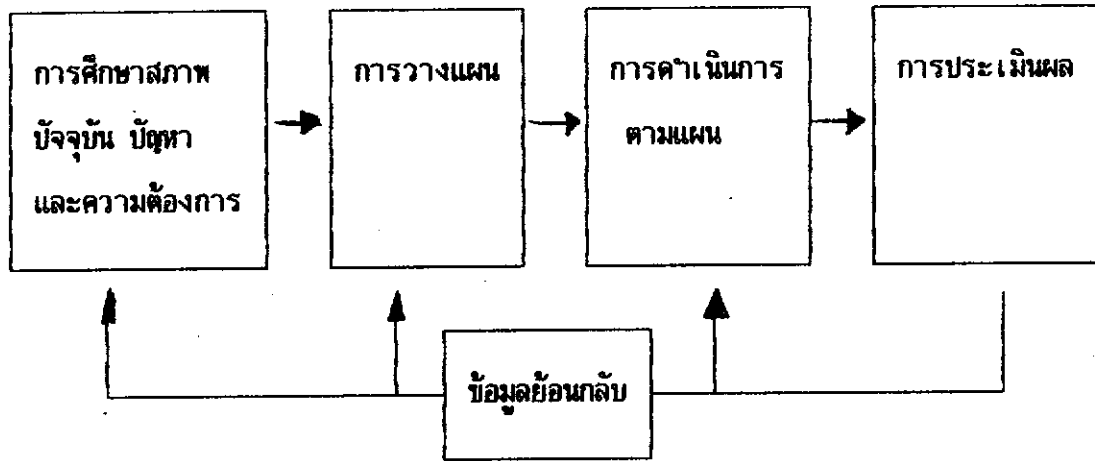
1. การบริหารบุคลากรในโรงเรียน
2. การปกครองและแนะแนวในโรงเรียน
3. การบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวกับหลักสูตร แบบเรียน หนังสือ อุปกรณ์การสอน

ต่าง ๆ

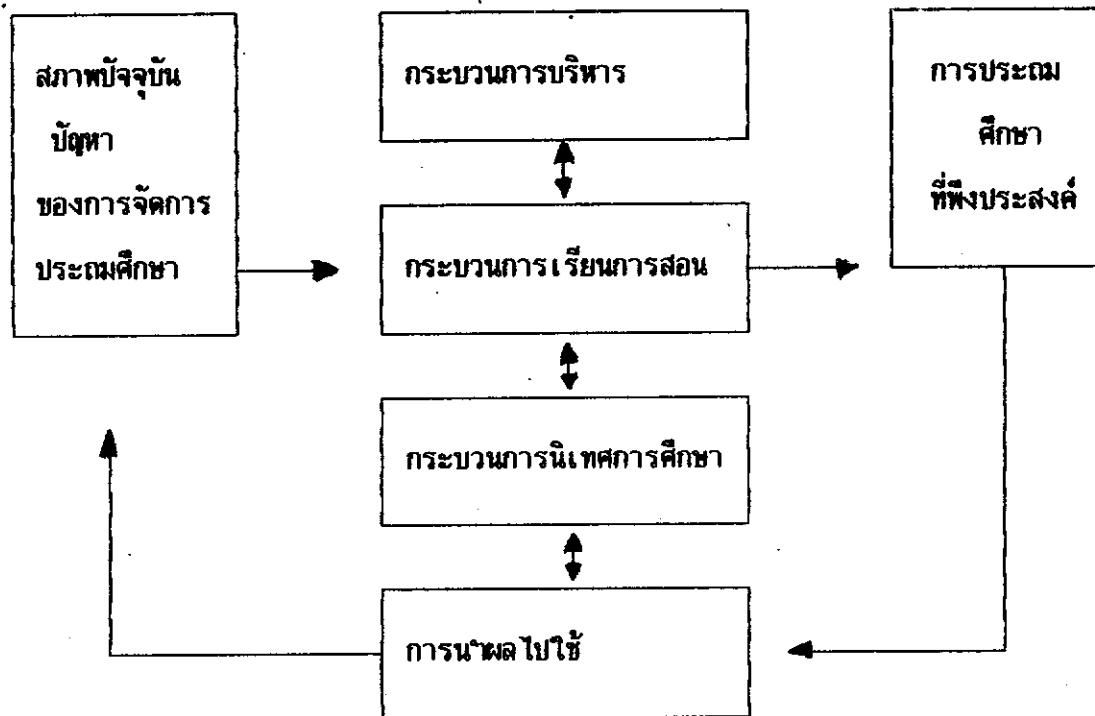
4. การบริหารที่เกี่ยวกับชุมชน
5. การจัดระบบบริหารงานโรงเรียน กำหนดอำนาจหน้าที่แต่ละฝ่ายไว้อย่างชัดเจน
6. การบริหารงานอาคารสถานที่ หัตถุครุภัณฑ์
7. การบริหารธุรการ และการเงินของโรงเรียน
8. การประเมินผลงานของโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526 : 30) ที่เป็นหน่วยงานรับผิดชอบการจัดการประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ได้กำหนดภารกิจหลักของโรงเรียนประถมศึกษาที่สังกัดไว้ 6 งาน คือ งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้งานทุกงานสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร

กระบวนการบริหารโรงเรียน ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้นำเผยแพร่และแจ้งให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาคือปฏิบัติ จะต้องมีกระบวนการบริหารอย่างน้อย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการดำเนินการตามแผน และขั้นตอนการประเมินผล นอกจากนี้การพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา จะต้องใช้กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน กระบวนการนิเทศ การศึกษามาใช้ด้วย จึงจะได้คุณภาพการประถมศึกษาที่พึงประสงค์ ดังจะเขียนเป็นแผนภูมิ ได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 16)

แผนภูมิรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิกระบวนการบริหารการศึกษา

เมื่อสรุปภารกิจหลักของผู้บริหารโรงเรียนได้ 6 ด้าน เพื่อให้เข้าใจในภารกิจแต่ละด้าน มีรายละเอียด แนวปฏิบัติอย่างไร จึงได้รวบรวมรายละเอียดลักษณะงานที่ปฏิบัติแต่ละภารกิจ ดังนี้

การบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ นับว่าเป็นภารกิจที่สำคัญที่สุดในการบริหารโรงเรียน ประถมศึกษา ซึ่งหมายถึงการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้นักเรียนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด ผู้บริหารการศึกษาหรือครูใหญ่ทุกคน ควรจะรับผิดชอบเป็นผู้นำครูทางด้านวิชาการเป็นอันดับแรก จะต้องรับผิดชอบในเรื่องการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย และใช้วิธีการที่จะให้ได้วัตถุประสงค์ สิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนวิธีการสอนและแบบแผนในการที่จะส่งเสริมการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพอยู่เสมอ (ทองพูน นาทองบ่อ. 2524 : 9) ส่วน ภิฑูไฑู สาธิต (2519 : 324) เห็นว่า การบริหารงานวิชาการ คือการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนให้นักเรียนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพที่สุด เพราะหน้าที่ของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาทุกแห่ง คือ การให้ความรู้แก่นักเรียนทางด้านวิชาการครูใหญ่จึงเป็นผู้นำทางด้านวิชาการ โดยการทำงานร่วมกับครู กระตุ้นหรือเตือนครูและประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในด้านการสอน ส่วน นิพนธ์ กินาวงษ์ (2523 : 67) จำนวนกว่า งานวิชาการ ได้แก่ งานด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน งานด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน งานด้านการวัดผลและประเมินผล เอกวิทย์ ๓ กลาง (2516 : 87) ได้ให้ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา คือ การควบคุมดูแลหลักสูตรการสอน การฝึกอบรมครูประจำการ การเผยแพร่วิชาการ การวัดผลการศึกษา การวิจัยค้นคว้า การประเมินมาตรฐานโรงเรียนเพื่อการปรับปรุงโรงเรียน ตลอดจนการตรวจเยี่ยม และนิเทศการศึกษาแก่โรงเรียน

วิจิตร วรุตบางกูร (2520 : 31) ให้ความเห็นว่า งานบริหารงานวิชาการในโรงเรียนที่ครูใหญ่ จะต้องรับผิดชอบ คือการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย และวิธีการทางวิชาการ หลักสูตรและประมวลการสอน ตารางสอน อุปกรณ์การศึกษา แบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบ การจัดแบ่งหมู่ให้นักเรียน การนิเทศการสอน การจัดห้องสมุด และการวัดผลประเมินผล

บันลือ พุกพะวัน (2522 : 155 - 156) ได้จำแนกงานบริหารวิชาการไว้ว่า คืองานเริ่มตั้งแต่การรับเด็กเข้าเรียน การจัดครูเข้าประจำชั้นประจำวิชาการจัดการการสอน การเตรียมงานก่อนเปิดภาคเรียน การจัดการด้านวัสดุหลักสูตร เช่น โครงการสอน ประมวลการสอน แผนเรียน ระเบียบวิธีวัดผล สมุดประจำตัว บัญชีเรียกชื่อ สมุดประจำชั้น การจัดการห้องสมุด คาราวาเรียน หนังสืออ้างอิงทั้งของครูและนักเรียน การบริการสำหรับวัสดุอุปกรณ์การสอน ให้ครูสามารถที่จะใช้อุปกรณ์การสอนได้สะดวก และการจัดทำโครงการวัดผลการศึกษาไว้ตลอดปี

หวน พิณรุทธิ์ (2528 : 45) กล่าวว่าการบริหารงานวิชาการ เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยตรง ซึ่งครอบคลุมเกี่ยวกับหลักสูตร แผนการสอน การนิเทศการสอน ตารางสอน สื่อการสอนหรือเทคโนโลยีทางการสอนการปรับปรุงการเรียนการสอน ห้องสมุดและการประเมินผลการศึกษา เป็นต้น เอกชัย กิ่งสุภพันธ์ (2527 : 151) กล่าวว่าการบริหารงานวิชาการ คือการดำเนินงานทุกชนิด เพื่อที่จะส่งเสริมพัฒนา หรือปรับปรุงการเรียนการสอนของโรงเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับครูหรือนักเรียนก็ตาม

พลัส ทันทาคินทร์ (2524 : 62) จำแนกการบริหารโรงเรียนทางด้านวิชาการไว้คือ

1. งานเกี่ยวกับตัวครู ได้แก่การจัดหาครูมาสอน การมอบหมายงานต่าง ๆ ให้ครูตามความเหมาะสม การสร้างขวัญ กำลังใจ การพัฒนาตัวครู การนิเทศ การพิจารณาความดี ความชอบ
2. งานด้านเกี่ยวกับตัวนักเรียน ได้แก่ การแบ่งกลุ่มนักเรียน การส่งเสริมนักเรียนทางวิชาการ การบริการต่าง ๆ การสอนซ่อมเสริม การติดต่อผู้ปกครอง
3. งานด้านการจัดโปรแกรมการเรียนการสอน ได้แก่การใช้หลักสูตร และการประเมินผลนักเรียนและอื่น ๆ เป็นต้น
4. งานด้านการจัดหาอุปกรณ์การสอนและเทคโนโลยีทางการศึกษา ได้แก่ การจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ จัดเจ้าหน้าที่เพื่อบริการด้านนี้เพื่อครู การสร้างมาตรการเก็บรักษาและนำไปใช้
5. งานเกี่ยวกับบุคลากรด้านการสอน เช่น การทำทะเบียนประวัติ และระเบียบต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวครู

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526 : 29 - 51) ได้สรุป
 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

1. งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. งานการเรียนการสอน
3. งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
4. งานส่งเสริมการสอน
5. งานวัดและประเมินผล
6. งานห้องสมุด
7. งานนิเทศการศึกษา
8. งานด้านการวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน
9. งานประชุมอบรมทางวิชาการ

ปัจจุบันนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เน้นการนิเทศการสอน ซึ่งจะ
 ดำเนินการให้คำแนะนำด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การผลิตสื่อและใช้สื่อการเรียน
 การสอน การวัดและประเมินผล การจัดมุมหนังสือห้องสมุด การนิเทศนั้นจะมุ่งที่การนิเทศ
 ภายใน เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนนิเทศการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งลักษณะการนิเทศ
 การสอนมี 2 ลักษณะคือ การนิเทศทางตรงและการนิเทศทางอ้อม ซึ่งทำการนิเทศได้ทั้ง เป็นราย
 บุคคล หรือการนิเทศเป็นกลุ่ม กลวิธีการนิเทศการศึกษาสามารถทำได้หลายรูปแบบ ดังนี้
 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 18 - 19)

1. การประชุมก่อนเปิดภาคเรียน เป็นการประชุมครูทั้งหมดเพื่อเตรียมการก่อนการ
 เปิดภาคเรียน เพื่อประเมินผลงานที่ผ่านมา โครงการที่จะดำเนินการต่อไป การจัดครูเข้าสอน
 และการเตรียมการเกี่ยวกับสื่อการเรียน เป็นต้น
2. การสังเกตการสอนในห้องเรียน เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงพฤติกรรมการสอน
3. การให้ศึกษาจากตำรา เป็นวิธีการมอบหมายงานให้ทำ โดยให้ค้นคว้าเรื่องใด
 เรื่องหนึ่ง แล้วนำเอาความรู้ที่ค้นมาถ่ายทอดต่อบุคคลอื่นต่อไป

4. การให้คำปรึกษาหารือ ซึ่งทำได้ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม อาจจะเป็นลักษณะการบอกวิธีแก้ปัญหามาโดยตรง หรือการเสนอข้อมูลให้คำปรึกษาหารือ หรือทำได้ทั้งบอกวิธีแก้ปัญหามาโดยตรงและให้ข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาไปพร้อมกันได้
5. การสนทนาทางวิชาการ อาจจัดในการประชุมวิชาการ หรือสนทนาในเวลาว่าง โดยมีผู้สนทนาหนึ่งคน อาจมีการเชิญบุคคลภายนอกมาร่วมในการสนทนาก็ได้
6. การสาธิตการสอน ซึ่งจะต้องมีการเตรียมการล่วงหน้าทั้งผู้ที่จะสาธิตการสอนผู้รับการสาธิตการสอน เพื่อนำไปใช้ปฏิบัติเพื่อเป็นแนวทางในการสอน
7. การพาครูไปศึกษานอกสถานที่ ซึ่งถือว่าเป็นการนิเทศที่ได้ผล เพราะให้ครูได้รับประสบการณ์โดยตรง โดยมีการแบ่งหน้าที่ในการดูงานด้วย
8. การบริการเอกสารทางวิชาการ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญเป็นการนิเทศโดยอ้อมสามารถจัดทำได้โดยที่ผู้นิเทศไม่จำเป็นต้องเดินทางไปนิเทศเอง

กิตติมา ปรีดีคิลก (2532 : 55) ได้สรุปว่างานวิชาการเป็นงานที่มีขอบข่ายกว้างขวาง และมีความสำคัญต่อหน่วยงานการศึกษาหรือโรงเรียน เปรียบเสมือนหัวใจของโรงเรียนทีเดียว จากแนวคิดต่าง ๆ พอสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการคืองานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาวิธีการเรียนการสอนนั่นเอง

การบริหารงานกิจการนักเรียน

นักเรียนคือเป้าหมายหลักในการจัดการประถมศึกษา ดังนั้นโรงเรียนจึงควรใช้ความสนใจต่อการบริหารกิจการนักเรียน ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมงานวิชาการให้บรรลุผลและนักเรียนที่สำเร็จการศึกษามีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ การบริหารกิจการนักเรียน หมายถึงการบริหารและนิเทศบรรดากิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในห้องเรียน เริ่มแต่การสำรวจเด็กที่มีอายุในเกณฑ์บังคับตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา ที่เรียกกันว่าสามเษมนักเรียน การรับนักเรียนเข้าเรียน การลงทะเบียนเรียน การแบ่งกลุ่ม แบ่งชั้น การจัดกิจกรรม นอกหลักสูตรทั้งหลายที่นักเรียนจัดทำ ตลอดจนการบริการเพื่อสวัสดิการที่จัดให้แก่นักเรียน (ภิญโญ สาร. 2519 : 185) ส่วน วิจิตร วรุตบางกูร (2520 : 52 - 57) ได้จำแนกว่า

การบริหารกิจการนักเรียนควรประกอบด้วย การจัดทำสำมะโนนักเรียนซึ่งเป็นการสำรวจเด็ก ในเกณฑ์บังคับเข้าเรียนตามกฎหมาย การรับนักเรียนเข้าใหม่ การทบทวนระเบียบหรือระเบียน นักเรียน สมุดประจำชั้น บัญชีเรียกชื่อ สมุดครายงานและหลักฐานสำคัญอื่น ๆ เกี่ยวกับนักเรียน การปกครองนักเรียน ควบคุมดูแลนักเรียนให้รักษาระเบียบวินัยของการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน ทั้งในและนอกโรงเรียน เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2520 : 11 - 14) ได้ให้ความเห็นว่า การจัดกิจกรรมนักเรียนนั้นย่อมขึ้นกับองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น ระดับของ สถานศึกษา ขนาดของสถานศึกษา สภาพทางสังคม และสถานที่ซึ่งสถานศึกษาดังอยู่ ขอบเขตของ การบริหารกิจการนักเรียนมี 4 ประการ คือ การกิจด้านสวัสดิการ การกิจด้านการควบคุม การกิจด้านกิจกรรมร่วมหลักสูตร และการกิจด้านการสอน

นิพนธ์ กิณางษ์ (2523 : 83) ได้แบ่งงานบริหารกิจการนักเรียนออกเป็น

3 ประเภท คือ

1. งานที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของผู้บริหาร เช่น การสำรวจสำมะโนนักเรียน งานรับนักเรียนใหม่ งานโอนย้ายนักเรียน การสอนและประเมินผล งานที่เกี่ยวกับการปกครองนักเรียน ระเบียบวินัยในโรงเรียน

2. งานที่เกี่ยวกับการบริการนักเรียน เช่น การจัดบริการแนะแนว บริการห้องสมุด บริการด้านสุขภาพอนามัย บริการอาหาร บริการร้านค้าในโรงเรียน บริการเกี่ยวกับความปลอดภัยในโรงเรียน

3. งานเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมประสบการณ์ทางการศึกษา

เช่น สันทนาการ การจัดทัศนศึกษา

ฉัตรชัย อรรถนันท์ (2524 : 173) กล่าวว่าการจัดกิจกรรมนักเรียนต้องสอดคล้องกับ แผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล และความต้องการของนักเรียน นอกจากนี้จะต้องคำนึงถึงเรื่องต่าง ๆ เช่น จิตวิทยาและพัฒนาการของเด็ก หลักการศึกษา หลักวิชาการจัด กิจกรรม ระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ เอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทยพร้อมทั้งคุณธรรม ส่วน สุรพันธ์ ยันตร์ทอง (2525 : 117) กล่าวว่าการบริหารกิจการนักเรียนคือการบริหารและ นิเทศนักเรียนที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เริ่มแต่สำรวจนักเรียนที่มีอายุในเกณฑ์บังคับ การรับ

เข้าเรียนการลงทะเบียนเรียน การแบ่งกลุ่มแบ่งชั้น การบริการและจัดสวัสดิการ การแนะแนว และวินัย ซึ่งสอดคล้องกับ เอกชัย กี่สุบพันธ์ (2527 : 156) ที่ให้ความหมายว่า การบริหารกิจการนักเรียน คือการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนทุกเรื่องในส่วนที่ไม่ใช่การเรียนการสอนในห้องเรียน ส่วนแคมป์เบล (Campbell. 1958 : 99 - 100) ให้ความเห็นว่า การบริหารกิจการนักเรียน หมายถึง การศึกษาเด็ก การแนะแนว การวัดผลประเมินผล การจัดครูและการแบ่งกลุ่มนักเรียน การพัฒนาการพูดการฟัง การบริหารด้านสุขภาพ การพัฒนาด้านกายภาพ การส่งเสริมด้านอารมณ์จิตใจ และความถนัดของนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 22 - 23) ให้งานกิจการนักเรียนเป็นงานที่ช่วยสนับสนุนงานวิชาการ และเสนอกิจกรรมสำคัญ ๆ ดังนี้

1. กิจกรรมที่โรงเรียนต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523 ซึ่งเกี่ยวกับตัวนักเรียน เช่น

- 1.1 การจัดทำเขตบริการ
- 1.2 การจัดทำสำมะโนนักเรียน
- 1.3 การเกณฑ์และรับนักเรียนเข้าเรียน
- 1.4 การปฐมนิเทศผู้ปกครอง
- 1.5 การแก้ปัญหาเด็กขาดเรียน

2. กิจกรรมที่โรงเรียนจัดบริการให้นักเรียน เช่น

- 2.1 การบริการสุขภาพ
- 2.2 การจัดอาหารกลางวัน
- 2.3 การบริการแนะแนว
- 2.4 การบริการนักเรียนขาดแคลน
- 2.5 ทุนการศึกษา

3. กิจกรรมที่ส่งเสริมให้มีขึ้นโรงเรียน เช่น

- 3.1 กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
- 3.2 กิจกรรมเสริมสร้างวินัยในห้องเรียน

- 3.3 กิจกรรมจัดตั้งชุมนุมต่าง ๆ
- 3.4 กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน
- 3.5 การจัดทัศนศึกษา
- 3.6 กิจกรรมกีฬา
- 3.7 การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน
- 3.8 กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน
4. กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่า เช่น
  - 4.1 การติดตามผลนักเรียนที่จบไปแล้ว
  - 4.2 การตั้งสมาคมศิษย์เก่า
  - 4.3 การสรรหาและยกย่องบุคคลดีเด่นประจำท้องถิ่นและชุมชน

กล่าวโดยสรุป การบริหารกิจการนักเรียน คือกิจกรรมที่จัดขึ้นเกี่ยวกับตัวนักเรียนทุกอย่าง นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนมีความพร้อมและประสบการณ์

การบริหารงานบุคคล

ทรัพยากรบุคคล นับว่าเป็นทรัพยากรที่มีค่าสุดในการบริหารงาน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารบุคคล เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนได้ทำงานเต็มความสามารถ สุกิจ จุลละนันท์ (2510 : 18) ให้ความหมายของการบริหารงานบุคคลหมายถึง การเลือกคนเข้าทำงานตามความรู้ความสามารถให้มีจำนวนเพียงพอต่องานและการใช้กำลังคนให้เกิดประโยชน์ เสนาะ ดิยาวัว (2519 : 3) กล่าวว่า การบริหารงานบุคคลนั้น เป็นงานที่แยกออกจากหน้าที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการบริหาร เพราะการจัดระเบียบและดูแลให้บุคคลทำงานเพื่อให้บุคคลทำงานเพื่อใช้ประโยชน์และความรู้ความสามารถของแต่ละคนให้มากที่สุด ให้มีประสิทธิภาพการทำงานสูงสุด ส่วน อุทัย ทิรัญโต (2520 : 157) เห็นว่า การบริหารงานบุคคลเป็นการคัดเลือกจะใช้ประโยชน์ของบุคคลให้บังเกิดผลสูงสุดนั้นจะต้องพิจารณาถึงความรู้ความสามารถและความประพฤติของแต่ละคน ประกอบกับตำแหน่งหน้าที่ที่มอบหมายให้ปฏิบัติ ยิ่งกว่านั้นการจะเสริมสร้างกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน ก็จะต้องมีการบำรุงขวัญหรือกำลังใจ ในการผลิตคนให้เป็น

คนดีมีเมือ มีความรู้ความสามารถได้นั้น จะต้องมีการพัฒนาตัวบุคคลควบคู่ไปด้วย สำหรับ วิจิตร วรุตบางกูร (2520 : 45) สรุปว่าการบริหารงานบุคคล คือการจัดหาบุคลากร เป็นกระบวนการ ตั้งแต่การแสวงหา การคัดเลือกและการบรรจุแต่งตั้งบุคคลเข้าทำงาน การจัดบุคลากรเป็นการจัด เพื่อให้บุคลากรทำงานด้วยความพอใจ ได้แก่การจัดวางตัวบุคคลเข้าทำงานหน้าที่ต่าง ๆ การจัดสวัสดิการและความมั่นคง การจัดบริการตลอดจนการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการทำงาน รวมทั้งการประเมินผลงานด้วยการพัฒนาบุคลากร คือการส่งเสริมให้บุคลากรมีความก้าวหน้าทั้ง ด้านเศรษฐกิจ การงาน ความรู้และทักษะในการทำงาน การให้ทัศนจากงาน คือการจัดสวัสดิการ และการรักษาสุขภาพจิตของบุคลากร และการให้ทัศนจากหน้าที่ด้วยเหตุต่าง ๆ ส่วน สมพงษ์ เกษมสิน (2521 : 6) ให้ความเห็นว่า ทรัพยากรบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งของการบริหาร องค์กร นักบริหารรุ่นก่อน ๆ ต่างได้พยายามศึกษาค้นคว้า ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง เพื่อหาวิธีการ บริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด และการบริหารบุคคล เริ่มตั้งแต่การวางแผนเกี่ยวกับการ บริหารงานบุคคล การสรรหาบุคคล การกำหนดอัตราค่าจ้างและเงินเดือน การประเมินผล การปฏิบัติงานและป้อนมาใหม่ การปกครองบังคับบัญชา การพัฒนาบุคคล การจัดประโยชน์เกื้อกูล อื่น ๆ การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล เป็นต้น ส่วน เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2522 : 138) กล่าวว่า การบริหารงานการเจ้าหน้าที่มีความสำคัญมาก เปรียบเสมือนหัวใจของการ บริหาร เพราะงานทุกชนิดของหน่วยงานทุกประเภท จะดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้รับ ความสำเร็จสมตามเป้าหมายหรือไม่เพียงใด ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกคน ทุกฝ่าย ถ้าผู้บริหารขาดความสามารถในการบริหารงานบุคคล แม้ว่ามีทรัพยากรทางการบริหาร อย่างอื่นครบก็ไม้อาจทำให้การบริหารนั้นได้ผลดี ส่วน เกษม สุวรรณกุล (2522 : 285 - 296) ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บังคับบัญชาในการบริหารงานบุคคลว่า จะต้องรับผิดชอบ ดูแลให้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล ที่มีอยู่ได้รับการปฏิบัติอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และอย่างตรงไปตรงมา ไม่เลือกปฏิบัติ พร้อมทั้งจะต้องดูแลเอาใจใส่ให้หน่วยงานบริหารงานบุคคล มีทำที่เน้นหนักไปในทางบริการมากกว่าการควบคุม ริเริ่ม หรือเอาหลักการและวิธีการปฏิบัติ เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลที่ทันสมัยมาใช้กับหน่วยงานของตน ให้กำลังใจและปกป้องเจ้าหน้าที่ บริหารงานบุคคลที่ดี และต้องถือว่าเป็นเจ้าหน้าที่บุคคลสัมพันธ์ โดยการอบรมสั่งสอนผู้อยู่ใต้บังคับ

บัญชาเสมอ พันธ์ ทันผาคินทร์ (2526 : 22 - 23) ได้จําแนกภารกิจเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลไว้ว่า ประกอบด้วยการวางแผนกำลังคน การสรรหา การคัดเลือก การนำเข้าสู่งาน การประเมินบุคลากร การพัฒนาบุคลากร และการตอบแทนบุคลากร เอกชัย กี่สูบพันธ์ (2527 : 117) ให้ความหมายของการบริหารงานบุคคลว่า คือกระบวนการให้คนให้โทษแก่บุคลากร เพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด การบริหารงานบุคคลนับเป็นส่วนสำคัญของการบริหารทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็ภาคเอกชนหรือภาคราชการ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 4) ได้กำหนดขอบข่ายของงานบริหารบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาไว้ 5 ประการ คือ

1. การกำหนดความต้องการบุคลากร
2. การจัดบุคคลเข้าปฏิบัติงาน
3. การควบคุม กำกับ ติดตามและนิเทศบุคลากร
4. การพัฒนาและการธำรงรักษามูลค่าบุคลากร
5. การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร

การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

การประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นไปตามระเบียบที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) กำหนด ซึ่งได้วางแนวทางให้ปฏิบัติมากมาย ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องมีความชำนาญหรือทักษะพื้นฐาน 3 ด้าน คือ ทักษะด้านเทคนิควิธี ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านความคิดรวบยอดของหน่วยงาน ในการบริหารงานบุคคลนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องใช้ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ให้มากที่สุด การเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหาร การตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ การมีภาวะผู้นำที่ดี เป็นต้น บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษาจึงควรจะดำเนินการดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 5)

1. จัดโครงสร้างการบริหารบุคลากรให้เป็นระบบ
2. ประมุขนิเทศเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบการปฏิบัติงานในโรงเรียน
3. กำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรแต่ละคนให้ชัดเจน

4. มอบหมายงานตามความรู้ความสามารถของบุคลากร
5. ควบคุม กำกับ ติดตามและนิเทศบุคลากรให้ปฏิบัติงานเต็มความสามารถและเป็นไปตามจุดประสงค์ของโรงเรียน
6. ส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานบุคลากร
7. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและพัฒนาทุกรูปแบบ
8. ดูแลและดำเนินการเกี่ยวกับสวัสดิการของบุคลากร
9. ดำเนินการประเมินผลเป็นระยะ ๆ ตามลักษณะของงาน
10. ดำเนินการเกี่ยวกับการเข้ารับราชการและออกจากราชการของบุคลากร
ในโรงเรียน

การใช้ระบบคุณธรรมในการบริหารจะช่วยให้การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร
ดำเนินไปด้วยความราบรื่นและบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

สรุปได้ว่า การบริหารงานบุคคล ควรเริ่มตั้งแต่การวางแผนกำลังคน การสรรหา
การพัฒนา และการบำรุงรักษา การให้พ้นจากงาน ตลอดจนการประเมินผลงาน ทั้งนี้ เพื่อให้
บุคลากร ได้อยู่ในหน่วยงานนานที่สุด และในขณะที่เดียวกัน ต้องพยายามให้ผู้ร่วมงานมีความสุข
ความพอใจระหว่างการปฏิบัติงานด้วย

การบริหารงานธุรการและการเงิน

งานธุรการและการเงินเป็นการบริหารเพื่ออำนวยความสะดวกและส่งเสริมให้งานอื่น
ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น งานธุรการนับว่าเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารการศึกษา
ในฐานะที่ผู้บริหารเป็นฝ่ายให้บริการความสะดวกในการที่จะประกอบภารกิจอื่น ๆ ของโรงเรียน
ให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ผู้บริหารการศึกษาบางแห่งประสบผลสำเร็จในการบริหาร
การศึกษา เพราะเขาเหล่านั้นสําคัญในบทบาทหน้าที่ของการเป็นผู้บริหารการศึกษา โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งงานธุรการ ถ้าจัดระบบมีระเบียบขึ้นภายในหน่วยงานแล้ว ย่อมเป็นที่เชื่อได้ว่าการดำเนิน
งานตามแผนงานอื่น ๆ ของสถานศึกษาจะต้องเป็นไปตามกำหนดและประสบผลสำเร็จอย่างมี
ประสิทธิภาพ (รุ่ง พูลสวัสดิ์. ม.ป.ป. : 60 - 63) ส่วน วิจิตร วรุตบางกูร (2520 :

60 - 65) ให้ความหมายว่า การบริหารการเงินเป็นงานที่เกี่ยวกับการจัดหาการใช้จ่าย การบัญชี การบำรุงรักษา การจัดหน่วยงาน และดูแลวัสดุอุปกรณ์การเงิน เพื่อให้อยู่ในสภาพที่จะช่วยสนับสนุนบุคลากรของโรงเรียนให้ใช้ประกอบการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด การบริหารงานการเงินประกอบด้วย การเงินของโรงเรียนและการจัดทำงบประมาณงานเกี่ยวกับการเงินของโรงเรียน ได้แก่ การรับและเบิกจ่ายเงิน การทำบัญชีรับจ่าย การจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์ ตลอดจนการควบคุมและตรวจสอบเกี่ยวกับการเงินและการจัดทำบัญชีของโรงเรียนได้มาเป็นส่วนใหญ่ คืองบประมาณแผ่นดินและเงินบำรุงการศึกษา ส่วนการจัดทำงบประมาณ คือ การวางแผนงานของโครงการที่จัดทำไว้ล่วงหน้า โดยอาศัยเงินที่ได้จากงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งรัฐได้จัดสรรให้เพื่อใช้ในกิจกรรมหรือการดำเนินงานของรัฐเป็นปี ๆ ไป โครงการของโรงเรียนมีส่วนสัมพันธ์กับงบประมาณนี้ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี เสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น เพื่อรัฐบาลจะได้ตัดจ่ายมาให้โรงเรียนในงบประมาณต่อไป และได้กำหนดขอบข่ายของงานธุรการว่าประกอบด้วยงานเกี่ยวกับธุรการของโรงเรียน งานเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณ งานเกี่ยวกับการเงิน งานเกี่ยวกับการควบคุมดูแลวัสดุครุภัณฑ์ งานเกี่ยวกับการดูแลอาคารสถานที่และงานเกี่ยวกับการบริการต่าง ๆ ก้าน หล้าคอม (2521 : 2) เห็นว่างานธุรการและการเงินเป็นการบริหารเพื่ออำนวยความสะดวกและส่งเสริมงานอื่น เกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณการใช้จ่าย การบัญชี การบำรุงรักษา การจัดหน่วยงาน การดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ให้มีคุณภาพที่จะช่วยให้บรรลุผลตามจุดหมายของการศึกษาที่วางไว้ ส่วน นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2522 : 31) กล่าวว่า งานธุรการที่ครูใหญ่จะต้องจัดทำคือ งานธุรการทั่วไป งานสารบรรณ งานการเงิน การจัดทำสำนักงาน การบริการและการดูแลอาคารสถานที่ และการบริการต่าง ๆ บรรจง ชูสกุลชาติ (2523 : 574) ให้ความเห็นว่างานธุรการนั้นถือหลักว่า จะเก็บก็จ่ายหายก็รู้ จะคูก็งามตา ไม่มีค้ำคาให้ช่วยเขิน ดังนั้น การร่าง การพิมพ์ และสอดใส่เนื้อหาสาระจะต้องชัดเจน จะแจ้ง กระตือรือร้น เรียบร้อย รวดเร็ว และถูกต้อง จะต้องมองถึงพื้นฐาน คือ หลักกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง และข้อบังคับทางราชการ หากขาดพื้นฐาน ก็เท่ากับทำงานไม่มีหลักในเรื่องหนังสือราชการ และหากขาดพื้นฐานดังกล่าว ก็ไม่เรียกว่าทำราชการ แต่เรียกว่าทำงานส่วนตัว ส่วน นิพนธ์ กินวางษ์ (2523 : 76 - 77)

ได้แบ่งงานธุรการ เป็น งานธุรการทั่วไป ซึ่งได้แก่งานสถิติ ทะเบียน การเก็บหลักฐานต่าง ๆ ของโรงเรียน งานสารบรรณ ซึ่งได้แก่งานที่เกี่ยวกับหนังสือโต้ตอบ งานเกี่ยวกับการเงิน การรับ การเบิก การจ่ายเงิน การทำบัญชีรายรับ รายจ่าย การจัดซื้อ ตลอดจนการควบคุมและตรวจสอบ เกี่ยวกับการเงิน งานเกี่ยวกับงบประมาณ ได้แก่การวางแผนจัดทำงบประมาณประจำปี และตรวจสอบการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามงบประมาณ งานพัสดุครุภัณฑ์ ซึ่งได้แก่ การจัดซื้อ การจัดหา และการลงทะเบียนการจัดทำทะเบียนพัสดุครุภัณฑ์ให้ถูกต้องตามระเบียบของทางราชการงาน อาคารสถานที่ คือการดูแลรักษาอาคารสถานที่ของโรงเรียนงานบริหารอื่น ๆ เช่น ความปลอดภัย บริการอาหารและสุขภาพ ส่วน สมชาย ศรีธีระวิโรจน์ (2524 : 100) ได้ให้ขอบข่ายงาน ธุรการว่า ได้แก่งานสารบรรณ ร่างหนังสือโต้ตอบงานการเงิน พัสดุครุภัณฑ์ การจัดทำงบประมาณ การพิมพ์เอกสารทางวิชาการ การให้คำแนะนำทางด้านความประพฤติของนักเรียนและครู การวางแผนควบคุมปัญหาการขาดเรียน วิเคราะห์ปัญหาของนักเรียน คู่มืองานธุรการของ ครูประจำชั้น เช่น บัญชีเรียกชื่อ สมุดประจำชั้น สมุดประจำตัวนักเรียน จัดรวมเอกสารให้เป็น บัญชี เป็นต้น เคซี (Casey. 1964 : 1 - 59) ได้ให้ความเห็นว่า งานธุรการที่สำคัญ ๆ มี 11 ประการ คือ งบประมาณ บัญชีการเงิน การจัดซื้อ การจัดหา การประกันอาคารสถานที่ การรับส่งนักเรียน อาหารกลางวัน การจัดงานบุคคล การก่อสร้าง รายงานงบประมาณ และ หนังสือ การวิเคราะห์รายจ่าย และการวางแผนระยะยาว

พินส์ ทันทาคินทร์ (2524 : 282) แบ่งงานธุรการในโรงเรียนออกเป็น 9 ลักษณะคือ

1. งานเกี่ยวกับสารบรรณ คือ การติดต่อทางจดหมายหรือเครื่องมืออื่น ๆ

เช่น การใช้โทรศัพท์ เพื่อติดต่อราชการหรือเอกชนอื่น ๆ ตลอดจนการเก็บรักษาหลักฐานการติดต่อและการจัดการติดต่อเหล่านั้นด้วย

2. งานเกี่ยวกับการเงิน ได้แก่ การรับและเบิกจ่ายเงิน การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย ตลอดจนการควบคุมและการตรวจสอบเกี่ยวกับการเงิน การทำบัญชีของโรงเรียน

3. งานเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณประจำปี

4. งานเกี่ยวกับการจัดซื้อและควบคุมพัสดุครุภัณฑ์

5. งานเกี่ยวกับการทะเบียนของนักเรียน ตลอดจนการออกใบรับรองต่าง ๆ แก่นักเรียน งานเกี่ยวกับการจัดทမ်းและรายงานกิจการต่าง ๆ แก่ผู้บังคับบัญชาชั้นเพือขึ้นไป เช่น รายงานประจำเดือน การจัดทำสมุดหมายเหตุรายวัน เป็นต้น
6. งานเกี่ยวกับการดูแลรักษาอาคารสถานที่ ตลอดจนการซ่อมแซมอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ของโรงเรียนให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อยอยู่เสมอ
7. งานเกี่ยวกับการจัดการ การจัดรักษาความปลอดภัยให้นักเรียนขณะที่อยู่ที่โรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 2 - 20) ได้กำหนดขอบข่ายของงานธุรการและการเงินของโรงเรียนประถมศึกษาว่า ประกอบด้วย งานสารบรรณ งานทะเบียน และรายงาน งานเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยในด้านอาคารสถานที่ งานประชาสัมพันธ์ งานงบประมาณ งานพัสดุ งานการเงินและบัญชี งานเหล่านี้จะต้องมีผู้รับผิดชอบโดยเฉพาะ มีระเบียบแนวทางปฏิบัติที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันทุกหน่วยงาน ซึ่งจะยกตัวอย่างงานธุรการ พอสังเขป ดังนี้

งานสารบรรณ คืองานที่ทำเกี่ยวกับหนังสือราชการ เริ่มตั้งแต่ คิด ร่าง เขียน แต่ง อ่างกฎหมาย ระเบียบ พิมพ์ จด จำ ทำสำเนา ส่ง รับ บันทึกย่อ เสนอ สั่งการ ตอบ จัดเก็บ เข้าที่ และค้นหาเรื่อง งานสารบรรณ เป็นงานที่ต้องถือปฏิบัติและทำอยู่ประจำ โดยไม่ปล่อยปะละเลยทอดทิ้งไว้ ถ้าไม่สนใจก็จะทำให้งานทับซ้อน ยุ่งเหยิง และค้นหาได้ยาก ซึ่งเป็นเหตุทำให้เสียเวลาในการบริหารและการดำเนินงานของโรงเรียนจะไม่ค่อยราบรื่น ระบบงานสารบรรณที่ดี จะช่วยให้ประหยัดเวลาและแรงงานในการตรวจค้นและอ้างอิง และเป็นการสนับสนุนในการบริหารและการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526 ได้กล่าวถึงสาระสำคัญของงานสารบรรณไว้ 4 ส่วน คือ

1. ชนิดและแบบของหนังสือราชการ ซึ่งมีอยู่ 6 ชนิด คือ หนังสือภายนอก หนังสือภายใน หนังสือประทับตรา หนังสือสั่งการ หนังสือประชาสัมพันธ์ และหนังสือที่เจ้าหน้าที่ทำขึ้นหรือรับไว้เป็นหลักฐานในราชการ

2. การรับและส่งหนังสือ ซึ่งมีแนวปฏิบัติและขั้นตอนในการรับส่งหนังสือ และการจัดทำทะเบียนรับส่งหนังสือ ที่มีแบบพิมพ์สำหรับปฏิบัติโดยเฉพาะ
3. การเก็บรักษา ยืม และทำลายหนังสือราชการ ว่าด้วยการเก็บหนังสือในระหว่างปฏิบัติ เมื่อปฏิบัติเสร็จแล้ว การยืมหนังสือ ทำลายหนังสือ
4. มาตรฐาน ตรา แบบพิมพ์ และช่อง ว่าด้วยขนาด และรูปแบบของเอกสารสิ่งพิมพ์ วัสดุอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานสารบรรณ เช่น ขนาดตราครุฑ ทะเบียนและบัตรต่าง ๆ ของส่งหนังสือราชการ เป็นต้น

จากความหมายและตัวอย่างที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า งานธุรการและการเงินของโรงเรียนประถมศึกษา คือการดำเนินการเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานทะเบียนและรายงาน เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย งานประชาสัมพันธ์เผยแพร่ งานงบประมาณ งานพัสดุ การจัดหา ดูแล บำรุงรักษา การจำหน่าย งานการเงินและบัญชี ซึ่งงานเหล่านี้ ทางราชการได้วางระเบียบแบบแผนทางการปฏิบัติไว้ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

การบริหารงานอาคารสถานที่

อาคารสถานที่นับว่าเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอน บรรยากาศที่ เหมาะสมจะทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดี นับว่าหน้าตาของโรงเรียน และสะท้อนถึง ความสามารถในการบริหารโรงเรียน การที่จะใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนให้คุ้มค่านี้จะต้อง อาศัยการวางแผนที่ดี คือ ครูและสถาปนิกต้องร่วมมือกันในการออกแบบก่อสร้างผู้บริหารการศึกษา ต้องจัดการเรื่องการเรียนการสอนและการบริหาร เพื่อที่ได้ประโยชน์จากอาคารสถานที่ที่มีอยู่ อย่างเต็มที่ (สุวรรณ ประวรรณจะ. 2514 : 1) ส่วน สมิตร คุณานุกร (2519 : 109) แบ่งงานอาคารสถานที่ในโรงเรียนออกเป็น 4 ด้าน คือ อาคารเรียน ห้องเรียน อาคารประกอบ อาคารพิเศษต่าง ๆ และบริเวณโรงเรียน อีรวินัย ฤทธิเดช (2521 : 15) กล่าวว่า การบริหารอาคารสถานที่ในโรงเรียนหมายถึง การรู้จักจัดหา รู้จักใช้อาคารสถานที่ให้เป็น ประโยชน์สูงสุด รวมทั้งการควบคุมดูแลรักษา การให้บริการแก่ชุมชน และการรู้จักส่งเสริมทำนุ บำรุงอาคารสถานที่ที่มีอยู่ให้คงสภาพดี และสนองความต้องการได้ เพียงพอ อาคารสถานที่นั้นยัง

รวมถึงตัวอาคาร สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ภายในโรงเรียนทั้งหมด ทองพูน นาทองบ่อ (2524 : 16) ให้อบข่วยการบริหารอาคารสถานที่ว่าประกอบด้วย ท่าเลที่ตั้งของโรงเรียนการแบ่งส่วน และการวางแผนผังโรงเรียน เนื้อที่บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน การจัดห้องเรียน การจัดห้องพิเศษต่าง ๆ อาคารประกอบ การจัดห้องน้ำห้องส้วม การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และการดูแลรักษาอาคารสถานที่บริเวณโรงเรียน พันัส หันนาคินทร์ (2524 : 296 - 298) กล่าวว่า หลักสำคัญในการบริหารอาคารสถานที่ คือการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดีอยู่เสมอ การใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตลอดจนรู้จักคนแต่งบริเวณอาคารสถานที่ให้สวยงามกลมกลืนกัน อาคารสถานที่ของโรงเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ถ้าเรามุ่งหวังให้การเรียนการสอนบรรลุผลอย่างสมบูรณ์แล้ว ก็จำเป็นต้องจัดอาคารสถานที่ของโรงเรียนให้อยู่ในสภาพดี ถูกหลักวิชาเอื้อต่อการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้มากที่สุดและประหยัดที่สุดด้วย ส่วน ภิฑูโช สำนธ (2526 : 473) กล่าวว่า ประสิทธิภาพการบริหารอาคารสถานที่มิได้ขึ้นอยู่กับที่ว่าจะต้องของงบประมาณให้ไ้ไ้มาก ๆ จะต้องสร้างอาคารเรียนหฐุ ๆ หรือมีอุปกรณ์ราคาแพง ๆ แต่ขึ้นอยู่กับการคิดแปลงอาคารสถานที่ที่มีอยู่ให้ทันสมัย และพยายามใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่มากกว่า และเสนอแนะว่าในการบริหารอาคารสถานที่ควรคำนึงถึง ประโยชน์ใช้สอย คัดแปลงได้หลายอย่างขยายได้สะดวก บรรยากาศ เหมือนบ้าน ทนทานต่อการใช้งาน บริการชุมชนสมบูรณ์ ส่วน สมนึก มีแสง (2530 : 12) กล่าวว่า งานอาคารสถานที่ ประกอบด้วยการจัดสำนักงานห้องธุรการ ห้องพักรุ ห้องพยาบาล ห้องประชุมและห้องอื่น ๆ การดูแลรักษา การปรับปรุงอาคารสถานที่ อุปกรณ์ประจำโรงเรียนให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อย ส่วน เอลสบรี และ แมคนอลลี (Elsbry and McNally, 1954 : 349 - 368) กล่าวถึงการบริหารอาคารสถานที่ในหน้าของครูใหญ่ สรุปว่า ได้แก่ การสร้างและจัดหาอาคารเพิ่มเติม การปรับปรุงซ่อมแซมตามวาระ การทาสีห้องเรียน การเลือกใช้เครื่องใช้และเครื่องตกแต่ง ๆ การดูแลรักษาความสะอาดเรียบร้อยของอาคารสถานที่ การจัดห้องเรียนให้อยู่ในสภาพที่ถูกต้องลักษณะอนามัย การจัดที่เข้คมือและการทาคำว่าสะอาด การเดินตรวจอาคารสถานที่เป็นระยะ ๆ การจัดให้มีห้องเก็บของ การจัดและดูแลห้องเรียน การจัดกระดานดำ การตกแต่งห้องเรียนและสถานที่ต่าง ๆ การดูแลพื้นอาคาร การระบายอากาศ การดูแลสนามและบริเวณ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 47 - 48) ได้จำแนกงานอาคารสถานที่ เป็นการจัดสำนักงาน ห้องธุรการ ห้องพัสดุ ห้องพยาบาล ห้องประชุมและห้องอื่น ๆ รวมทั้งการดูแลรักษา ปรับปรุงอาคารสถานที่ อุปกรณ์ประจำโรงเรียนให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อยซึ่งสามารถแยกย่อยได้ 5 งาน คือ

1. การจัดสร้างอาคารสถานที่ อันรวมถึงการวางผังบริเวณที่ตั้งอาคาร การควบคุมดูแลการก่อสร้าง การตกแต่งจัดระเบียบ ให้เป็นไปตามหลักการจัดอาคารสถานที่ของโรงเรียน ตลอดจนการรื้อถอนอาคารสถานที่

2. การใช้อาคารสถานที่ คือ การกำหนดการวางแผนการใช้อาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์ใช้สอยมากที่สุด ต่อการเรียนการสอนโดยตรง ต่อการเกิดการเรียนรู้นอกห้องเรียนของนักเรียนและต่อชุมชน

3. การบำรุงรักษาอาคารสถานที่ การประดับตกแต่งและซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้คงสภาพเดิม หรือเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดประโยชน์โดยคุ้มค่าที่สุด

4. การควบคุมดูแลอาคารสถานที่ คือ การควบคุมดูแลโดยทั่วไป เป็นการกำกับติดตามผลการใช้ การบำรุงรักษา การตกแต่ง รวมถึงการควบคุมการปฏิบัติงานอาคารสถานที่ให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและแบบแผนทางราชการที่เกี่ยวข้อง

5. การประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ เป็นการดำเนินการประเมินผลการใช้เพื่อการปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงแนวทางการดำเนินงานด้านนี้ให้เหมาะสมเพื่อประโยชน์สูงสุด และเพื่อเก็บข้อมูลสำหรับวางแผนดำเนินงานอาคารสถานที่ของปีถัดไป

จากแนวคิดต่าง ๆ พอสรุปได้ว่า งานบริหารอาคารสถานที่ก็คือ การดำเนินงานเกี่ยวกับอาคารสถานที่บริเวณที่เหมาะสม เพียงพอ มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่ตั้งกระจายอยู่ทุกพื้นที่ทั่วประเทศไทย แม้นั้นทั่วกันดารห่างไกล ทั้งนี้ เพื่อให้การศึกษาแก่นักเรียน อันเป็นบุตรหลานของประชาชนในแต่ละชุมชน ดังนั้น โรงเรียนจึงเป็น

ส่วนหนึ่งของชุมชน มีภารกิจที่จะต้องประสานงานระหว่างโรงเรียนกับสถาบันอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน เพื่อพัฒนาชุมชน โรงเรียนเป็นสถาบันที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนอย่างยิ่ง อาศัยชุมชนในการพัฒนาโรงเรียน ให้ความร่วมมือระหว่างกัน สุรัฐ ศิลปอนันต์ (2516 : 34) กล่าวว่า โรงเรียนมีโอกาสที่จะสัมพันธ์กับสังคม ได้ 3 ทาง คือ การให้การศึกษาแก่เยาวชนการให้บริการทรัพยากรต่าง ๆ และการร่วมกิจกรรมระหว่างโรงเรียน กับชุมชน ประจวบ ต่อตระกูล (2519 : 5) กล่าวว่า การบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง กระบวนการในการวางแผน การควบคุม การประสานงาน การจัดบุคลากร การเผยแพร่ความรู้ต่อชุมชน การร่วมกันพัฒนาชุมชน และการพัฒนาโรงเรียน ส่วน สุพิชญา อีระกุล (2522 : 54 - 59) ได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนว่า จะต้องศึกษาชุมชนโดยละเอียด จัดรายการประชาสัมพันธ์ต่อชุมชน ออกเยี่ยมโดยคณะกรรมการอย่างสม่ำเสมอ จัดให้มีการศึกษาของชุมชน จัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์และการให้บริการแก่ชุมชน ส่วน นิพนธ์ กินาวงษ์ (2523 : 78) ได้เสนอแนวคิดถึงการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนว่า อาจทำได้ โดยการออกข่าวสารประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นประจำ การจัดนิทรรศการในโรงเรียนที่ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมการจัดโครงการเยี่ยมเยียนนักเรียนตามบ้าน การส่งเสริมจัดตั้งสมาคมนักเรียนเก่า สมาคมครูผู้ปกครอง การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมประเพณีของท้องถิ่น ส่วน นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2524 : 164) ให้ความเห็นว่า การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนควรเน้นในรูปของเทคนิค วิธีการที่จะนำชุมชนมามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน จัดบริการต่อชุมชนตามโอกาสอันสมควร ร่วมพิธีกรรมของท้องถิ่น ทั้งในด้านศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี พิธีการ สุขอนามัย การรื่นเริง และการพักผ่อนหย่อนใจ ตลอดจนการประกอบอาชีพของชุมชน สมนึก มีแสง (2530 : 12) กล่าวว่า งานความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ประกอบด้วย การให้ความร่วมมือกับชุมชน เช่นการให้ความรู้ ความคิด คำแนะนำ แก่สมาชิกในชุมชน การรับความช่วยเหลือจากชุมชน เช่นการให้สมาชิกในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยเป็นกรรมการศึกษา เขีญสมาชิกมาเป็นวิทยากร และให้ร่วมกิจกรรมบางอย่างในโรงเรียน

กองทุน นาทองบ่อ (2524 : 17 - 18) ได้กำหนดขอบข่ายและแนวทางในการปฏิบัติ งานในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้ ดังนี้

1. สำรวจความต้องการของชุมชน และจัดหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนมากที่สุด
2. จัดตั้งกรรมการเพื่อให้คำปรึกษาหารือในการบริหารงาน เช่นกรรมการศึกษา กรรมการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น
3. จัดสมาคมต่าง ๆ เช่น สมาคมครูและผู้บริหาร สมาคมศิษย์เก่า และมูลนิธิช่วย เหลือการศึกษา เป็นต้น
4. จัดรายการพบปะกับประชาชน เช่น จัดให้ครูและกรรมการศึกษา ประชุมร่วมกัน ชี้แจงนโยบาย ผลงานต่าง ๆ โดยเฉพาะก่อนวันเปิดภาคเรียนของปีการศึกษาใหม่ หรือจัดให้ครู ไปเยี่ยมเยียนนักเรียน ผู้ปกครองถึงบ้าน และไปร่วมประชุมในวันประชุมผู้ปกครอง ท้องถิ่นหรือ งานเทศกาลต่าง ๆ
5. จัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ทั้งกิจกรรมของโรงเรียนและของชุมชน
6. จัดการศึกษาผู้ใหญ่ที่โรงเรียน ซึ่งอาจเป็นการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ หรือสาย อาชีพก็ได้
7. จัดตั้งกลุ่มหรือชมรมต่าง ๆ เช่น กลุ่มเยาวชน กลุ่มอาชีพ ชมรมกีฬา ชมรมดนตรี และการบันเทิงอื่น ๆ
8. ให้บริการ อาคารสถานที่ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจัดทำกิจกรรมของชุมชน
9. การประพฤติปฏิบัติตัวของครูใหญ่ และคณะครู ให้เป็นตัวอย่างที่ดี และเป็นที่ยอมรับ เชื่อถือของชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 26) ให้ความหมายว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน มีลักษณะเป็นความสัมพันธ์ 2 ทาง คือทั้งโรงเรียนและ ชุมชน มีบทบาททั้งผู้ให้และผู้รับ งานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน จึงเกี่ยวกับการดา เนินงาน เพื่อให้โรงเรียนสามารถแสดงบทบาทของการให้และการรับความช่วยเหลือความร่วมมือ และการสนับสนุนได้อย่างเต็มที่ ขอบข่ายงานมี ดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน คือการเผยแพร่ข่าวสาร เกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. การให้บริการแก่ชุมชน คือการให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน ตามกำลังความสามารถที่โรงเรียนจะดำเนินการได้
3. การร่วมกิจกรรมของชุมชน คือการเข้าร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ของชุมชน เท่าที่โรงเรียนมีความสามารถ และอยู่ในวิสัยที่จะเป็นไปได้
4. การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน คือการเปิดโอกาส เชิญชวนหรือหาทางให้บุคคลในชุมชนได้ เข้าร่วมกับกิจกรรมของโรงเรียน
5. การสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น คือการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ

จากแนวคิดต่าง ๆ สรุปได้ว่า การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนคือการดำเนินงานของโรงเรียนและชุมชน ในการให้ความร่วมมือ ประสานงานให้บริการเพื่อพัฒนาโรงเรียนและชุมชนให้เจริญรุดหน้าไปพร้อม ๆ กัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุวิษ แก้วเกษ (2518 : บทความย่อ) ได้ศึกษางานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า โรงเรียนบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนน้อยมาก ส่วนงานบริหารงานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารกิจการนักเรียน และงานบริหารธุรการ การเงินและการบริการ อยู่ในเกณฑ์มาก

ดาวเรือง รัตนิน (2518 : บทความย่อ) ได้ศึกษางานการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัยสรุปว่า การบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนยังมีน้อย ส่วนในด้านวิชาการ บุคลากร กิจการนักเรียน งานธุรการ การเงินและการบริการ ทุกฝ่าย ได้ปฏิบัติเป็นที่เพียงพอแล้ว

เฉลิม แซ่ม้อย (2519 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และการบริหารกิจการนักเรียน อยู่ในระดับน้อย ส่วนงานด้านอื่น ๆ โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ คือ งานบริหารบุคลากร งานบริหารธุรการและการเงินและบริการ และงานบริหารงานวิชาการ

ประเสริฐ ขาววงศ์ (2524 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานของครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด โดยสอบถามจากครูใหญ่ จำนวน 476 คน พบว่า ครูใหญ่มีปัญหาการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านของการบริหารพบว่า ปัญหาที่เกี่ยวกับการบริหารงานธุรการการเงินและการบริการอยู่ในระดับมาก ถือว่าเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการบริหารกิจการนักเรียน ด้านการบริหารบุคลากร และด้านวิชาการเป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความแตกต่างระหว่างประสบการณ์ วุฒิ พื้นฐานการอบรมในวิชาการบริหาร การศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การบริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

✓ทองพูน นาทองบ่อ (2524 : 44 - 45) ทำการศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อ พฤติกรรมการบริหารงานโรงเรียนของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วน จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยสอบถามจากครู 383 คน พบว่าพฤติกรรมการบริหารงานบุคคลการเงิน ธุรการ และกิจการนักเรียนอยู่ในระดับสูง ส่วนพฤติกรรมการบริหารงานด้านวิชาการอาคาร สถานที่ และความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่าความพึงพอใจของครูใน โรงเรียนที่มีครูใหญ่มีพฤติกรรมการบริหารในระดับสูง สูงกว่าความพึงพอใจของครูในโรงเรียนที่ ครูใหญ่มีพฤติกรรมการบริหารงานในระดับปานกลาง

✓ไชยชัย โกรนรา (2525 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทัศนคติของครูต่อบทบาทการบริหาร ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ทัศนคติของครูต่อการบริหารงานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารกิจการนักเรียน งานบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการบริหารธุรการและการเงินอยู่ในระดับมาก

✓ศุภชัย เล็กวงษ์ (2526 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการอบรมหลักสูตรนักบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร โดยสอบถามจากผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการอบรม 59 คน ครู จำนวน 237 คน พบว่า ผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการอบรมในด้านการบริหารงานวิชาการ ธุรการและการเงินกิจการนักเรียน การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ส่วนการบริหารงานบุคคลและอาคารสถานที่อยู่ในเกณฑ์ดี

สุวิศ ทศสุวรรณ (2527 : บทคัดย่อ) ศึกษาการบริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามประเมินค่า จำนวน 82 ข้อ กับผู้บริหารโรงเรียน กรรมการศึกษาของโรงเรียน ครูและผู้ปกครอง จำนวนทั้งสิ้น 427 คน พบว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติงานด้านวิชาการอยู่ในเกณฑ์มาก ด้านการบริหารอาคารสถานที่ การบริหารกิจการนักเรียน และการบริหารความสัมพันธ์กับชุมชนในเกณฑ์ปานกลาง ผลการเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน กรรมการศึกษา ครูและผู้ปกครอง ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนในด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารกิจการนักเรียน ไม่แตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบความต้องการของผู้บริหารโรงเรียน กรรมการศึกษา ครูและผู้ปกครอง เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการบริหารอาคารสถานที่ ด้านการบริหารกิจการนักเรียนและด้านความสัมพันธ์กับชุมชนแตกต่างกัน

วาสนา เดชอุดม (2528 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 100 โรงเรียน โดยให้ครูผู้สอนจากโรงเรียนเดียวกันกับที่สุมผู้บริหารได้โรงเรียนละ 4 คน แยกเป็นชาย 2 คน หญิง 2 คน รวมผู้ประเมินทั้งสิ้น 400 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร สามารถบริหารโรงเรียนให้เกิดผลดีระดับปานกลาง งานที่ผู้บริหารสามารถบริหารได้ดี ก็คืองานบริหารธุรการและการเงิน การบริหารงานบุคคล ส่วนการบริหารงานอาคารสถานที่ การบริหารงานวิชาการ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การบริหารกิจการนักเรียน ผู้บริหารสามารถบริหารได้ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ทวี เชื้อสุวรรณ (2528 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยปัญหาการบริหารงานโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษา
ระดับปัญหาในการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน และเพื่อเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร
จำแนกตามวุฒิ ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์การบริหารงานที่มีต่อปัญหาการบริหารโรงเรียน
ประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 372 คน
ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีปัญหาการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อวิเคราะห์
เป็นรายด้าน พบว่าปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานด้านธุรการ เป็นปัญหาอันดับหนึ่งส่วนปัญหา
ด้านวิชาการ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กิจกรรมนักเรียนและบุคลากรอยู่ในระดับ
สอง สาม สี่ ห้า ตามลำดับ

อุดม เอี่ยมสะอาด (2528 : 152 - 153) ได้ทำการวิจัยบทบาทการบริหาร
การศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร ปฏิบัติงานด้านธุรการ การเงินและพัสดุมากที่สุด
รองลงไปได้แก่ การปฏิบัติงานด้านบุคลากร ด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ ด้านความสัมพันธ์กับ
ชุมชน และงานด้านกิจกรรมนักเรียน ตามลำดับ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 35 -37) ได้ประเมิน
พฤติกรรมการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร โดยประเมินพฤติกรรมเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร
และการบริหารงานทั้ง 6 งาน ของโรงเรียน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ประเมินที่สังกัด
อำเภอต่างกันและมีตำแหน่งต่างกัน ปรากฏว่าผู้บริหารโรงเรียนมีพฤติกรรมการบริหารโดยภาพรวม
อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายพฤติกรรม พบว่า พฤติกรรมการบริหารอาคาร
สถานที่เท่านั้น ที่มีพฤติกรรมในระดับมาก ส่วนพฤติกรรมด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด
ยกเว้นพฤติกรรมบริหารงานวิชาการมีน้อยกว่าทุกพฤติกรรมการบริหาร

ณรงค์ สุทธิภักดิ์ (2531 : 120 - 154) ได้ศึกษาการบริหารงานของผู้บริหาร
โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ตามทัศนะของผู้บริหาร
โรงเรียน และครูอาจารย์ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 881 คน พบว่าการบริหารงานด้านบุคลากรด้าน
ธุรการและการเงินอยู่ในระดับสูง แต่ด้านอาคารสถานที่ ด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านวิชาการและ
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง

สมชาย สิงห์ยะบุศย์ (2532 : 93 - 97) ได้ศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร โดยสอบถามจาก ครูประถมศึกษา จำนวน 801 คน พบว่าผู้บริหารมีพฤติกรรมกรรมการบริหารงานวิชาการ การบริหารกิจการนักเรียน การบริหารงานธุรการและการเงิน การบริหารอาคารสถานที่และการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับสูง โดยผู้วิจัยชี้ว่าเนื่องจากการฝึกอบรม จึงทำให้พฤติกรรมกรรมการบริหารเปลี่ยนแปลง

จากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การบริหารงานโรงเรียนทั้ง 6 ด้านของผู้บริหาร อยู่ในระดับปานกลางไปหาคะทัดรัดมาก และเป็นที่น่าสนใจว่าผลการวิจัยในระยะแรกการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย ต่อมาก็ได้เพิ่มขึ้นเป็นระดับปานกลางและระดับมากตามลำดับ ซึ่งอาจเนื่องมาจากการอบรม การพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา และการบริหารงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน อายุผู้บริหารต่างกัน ก็มีการบริหารที่แตกต่างกันไปด้วย

สมมติฐานการวิจัย

การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูประถมศึกษาสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน โดยภาพรวม และรายการกิจทั้ง 6 ด้าน แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 9,400 คน จากโรงเรียน 864 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 826 คน จากโรงเรียน 216 โรงเรียน ซึ่งมีขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. สํารวจรายชื่อโรงเรียนจากรายงานประจำปีเดือนและแบ่งขนาดโรงเรียนตามจำนวนนักเรียนเป็น 3 ขนาด
2. สุ่มโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบง่ายให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วนกับจำนวนประชากรในแต่ละขนาด รวมจำนวน 216 โรงเรียน โดยวิธีการจับฉลาก
3. สุ่มกลุ่มตัวอย่าง ให้ได้จำนวนตามตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของยามาเน (Yamane. 1967 : 887) จำนวน 826 คน สุ่มแบ่งง่ายโดยวิธีจับฉลาก จากประชากรในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 3 - 4 คน โดยโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนละ 3 คน โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่โรงเรียนละ 4 คน

ตาราง 1 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างแยกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดของโรงเรียน	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน ร.ร.	จำนวนครู	จำนวน ร.ร.	จำนวนครู
โรงเรียนขนาดเล็ก	176	1,004	43	129
โรงเรียนขนาดกลาง	526	5,144	130	525
โรงเรียนขนาดใหญ่	162	3,252	43	172
รวม	864	9,400	216	826

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมา เป็นแบบสอบถามชนิด 5 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ โดยกำหนดให้ครูสังเกตการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ในภารกิจ 6 ด้าน ๆ ละ 10 ข้อ โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาเกี่ยวกับ กระบวนการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ และศึกษาแบบสอบถามที่มีผู้วิจัยไว้ก่อนแล้ว ดังนี้

1.1 แบบสอบถามของ ทองพูน นาทองบ่อ (2524 : 68 - 76)

เรื่อง ความพึงพอใจของครูที่มีต่อพฤติกรรมการบริหารโรงเรียนของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

1.2 แบบสอบถามของ ไชยศัย ไกรนรา (2525 : 79 - 87)

เรื่อง ทรรศนะของครูต่อบทบาทการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช

1.3 แบบสอบถามของ ศุภชัย เล็กวงศ์ (2526 : 101 - 111)

เรื่อง ผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการอบรมหลักสูตรนักบริหารการศึกษา
ของกรุงเทพมหานคร

1.4 แบบสอบถามของ สุวิเศษ ทกสุวรรณ (2527 : 112 - 122)

เรื่อง การบริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร

1.5 แบบสอบถามของ วาสนา เคชอคม (2528 : 117 - 129)

เรื่อง พฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร

1.6 แบบสอบถามของ ฝรั่งค์ สุทธิภักดี (2531 : 174 - 190)

เรื่อง การศึกษาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูอาจารย์

1.7 แบบสอบถามของ สมชาย ลิงหทัยบุศย์ (2532 : 110 - 119)

เรื่อง พฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร

2. เขียนแบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ตามลักษณะเนื้อหาและข้อมูล
ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยมีขอบ
ข่ายของตัวแปรที่จะทำการศึกษา 3 กลุ่ม คือ ครูในโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน
ระหว่าง 121 - 300 คน และเกินกว่า 300 คนขึ้นไป

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เพื่อรวบรวมข้อมูลการบริหารงานของ
ผู้บริหารงานโรงเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งแบ่งเป็น 5 ช่วง
คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ประกอบด้วยคำถาม 60 ข้อ โดยแยกเป็นคำถาม
เกี่ยวกับการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในภารกิจ 6 ด้าน คือ

1. การบริหารงานวิชาการ
2. การบริหารงานกิจการนักเรียน

3. การบริหารงานบุคคล
4. การบริหารงานธุรการและการเงิน
5. การบริหารงานอาคารสถานที่
6. การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3. การหาความเที่ยงตรง

3.1 นำแบบสอบถามที่เขียนขึ้นเสนอกรรมการควบคุมปริญญาภัณฑ์ ตรวจสอบพิจารณา แล้วนำมาแก้ไขตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

3.2 นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้ว ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา ความถูกต้อง ความเที่ยงตรง ของคำถามแต่ละข้อ จำนวน 6 ท่าน คือ

3.2.1 นายประสงค์ มากนวล ผู้อำนวยการประถมศึกษา

จังหวัดศรีสะเกษ

3.2.2 นายสนอง คุณมาศ ศึกษาธิการอำเภอปรางค์กู่จังหวัดศรีสะเกษ

3.2.3 นายประดิษฐ์ พรหมเสนา หัวหน้าการประถมศึกษา

อำเภอราชไศล จังหวัดศรีสะเกษ

3.2.4 นายภพสันต์ โกสมวงษ์วิวัฒน์ หัวหน้าการประถมศึกษา

อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

3.2.5 นายวัชรินทร์ แสงศัพท์ หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการนิเทศหน่วยศึกษา

นิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

3.2.6 นายพิมล วิเศษสังข์ หัวหน้าฝ่ายวิจัยและประเมินผลการศึกษา

หน่วยนิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

เกณฑ์การพิจารณาตัดสินความเที่ยงตรง ยึดเกณฑ์ร้อยละ 80 ของจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ ในการบริหารการประถมศึกษาที่มีความเห็นตรงกัน พร้อมทั้งได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะในบางส่วน

4. นำแบบสอบถามที่ตรวจแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอศรีรัตนะ ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ระหว่างวันที่ 20 - 25 มีนาคม 2535

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้ ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (α - Coefficient) และเมื่อวิเคราะห์แล้ว ได้ค่าความเชื่อมั่น .96 แสดงว่าแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นสูง

6. นำแบบสอบถามออกไปเก็บข้อมูล ระหว่างวันที่ 1 - 30 ตุลาคม 2535 ตามขั้นตอน ดังนี้

6.1 บันทึกถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

6.2 การส่งและรวบรวมแบบสอบถาม ให้หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียน เมื่อกรอกข้อมูลแล้วให้ส่งแบบสอบถามคืนมายังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และผู้วิจัยไปรับด้วยตนเอง

จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป 826 ฉบับ ได้รับคืนมาครบแต่มีความสมบูรณ์เพียง 807 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.69 อีก 19 ฉบับ ผู้ตอบแบบสอบถามตอบไม่ครบถ้วน

ตาราง 2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปยังโรงเรียนขนาดต่าง ๆ

อำเภอ	โรงเรียนขนาดเล็ก			โรงเรียนขนาดกลาง			โรงเรียนขนาดใหญ่		
	ส่งไป	สมบูรณ์	ร้อยละ	ส่งไป	สมบูรณ์	ร้อยละ	ส่งไป	สมบูรณ์	ร้อยละ
เมืองศรีสะเกษ	12	12	100	56	56	100	16	16	100
กันทรารมย์	18	18	100	40	40	100	8	8	100
กันทรลักษ์	12	12	100	81	62	76.5	32	32	100
บุนนาค	9	9	100	56	56	100	24	24	100
ราชีไศล	12	12	100	40	40	100	12	12	100
อุทุมพรพิสัย	12	12	100	56	56	100	12	12	100
ขุนหาญ	9	9	100	36	36	100	16	16	100
ปรางค์กู่	6	6	100	36	36	100	8	8	100
ไพรบึง	12	12	100	20	20	100	4	4	100
ยางชุมน้อย	3	3	100	8	8	100	8	8	100
ห้วยทับทัน	3	3	100	24	24	100	4	4	100
บึงบูรพ์	3	3	100	4	4	100	4	4	100
โนนคูณ	6	6	100	20	20	100	4	4	100
น้ำเกลี้ยง	6	6	100	12	12	100	8	8	100
วังหิน	6	6	100	20	20	100	4	4	100
ภูสิงห์	-	-	-	16	16	100	8	8	100
รวมทั้งสิ้น	129	129	100	525	506	96.3	172	172	100

จึงนำเอาแบบสอบถามที่มีค่าตอบสมบูรณ์เท่านั้นมาทำการวิจัย

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน 3 ขนาด ในการบริหารโรงเรียนตามภารกิจ 6 ด้าน ซึ่งจะประเมินทัศนะของครูผู้สอนต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งมีวิธีวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำแบบสอบถามทั้ง 826 ฉบับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วมีแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 807 ฉบับ

2. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบขนาดของโรงเรียนแล้วแยกเป็นประเภทตามขนาดของโรงเรียน แล้วนำมาแจกแจงความถี่ลงในแบบฟอร์มที่เตรียมไว้

3. หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ความคิดเห็นของครูผู้สอนในแต่ละโรงเรียนที่มีต่อผู้บริหารของตนในแต่ละข้อของแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เพื่อให้คะแนนการปฏิบัติงานบริหารโรงเรียนของผู้บริหารแต่ละคนจากการประเมินของครูผู้สอน จากนั้นจึงหาค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของข้อคำถามเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่คำนวณได้กับแนวการกำหนดระดับมาตราส่วนของ ประคอง กรรณสูต เพื่อประเมินว่าผู้บริหารมีระดับการปฏิบัติงานบริหารอยู่ในระดับใด ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งการประเมินออกเป็น 5 ระดับ (ประคอง กรรณสูต. 2528 : 70)

คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายความว่า ครูผู้สอนมีความเห็นว่าผู้บริหารปฏิบัติงานบริหารในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายความว่า ครูผู้สอนมีความเห็นว่าผู้บริหารปฏิบัติงานบริหารในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายความว่า ครูผู้สอนมีความเห็นว่าผู้บริหารปฏิบัติงานบริหารในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายความว่า ครูผู้สอนมีความเห็นว่าผู้บริหารปฏิบัติงานบริหารในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายความว่า ครูผู้สอนมีความเห็นว่าผู้บริหารปฏิบัติงานบริหารในระดับน้อยที่สุด

4. หาคะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของแบบสอบถามเป็นรายด้าน

5. การทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่าง ระหว่างคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของครู ต่อการปฏิบัติงานบริหารของกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามขนาดโรงเรียน 3 ขนาด โดยใช้สถิติวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ใช้สูตร (ประคอง กรรณสูต. 2528 : 66)

คือ

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนกลุ่มประชากร

2. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (ประคอง กรรณสูต. 2528 : 67)

$$s = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N - 1)}}$$

เมื่อ s แทน คะแนนความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัว
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3. หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยวิธีใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (ประกอบ
กรรมสูตร. 2528 : 43) ใช้สูตร

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
 n แทน จำนวนของแบบสอบถาม
 s_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนเป็นรายข้อ
 s_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนของแบบสอบถามทั้งหมด

4. เปรียบเทียบความเห็นของครูที่มีต่อระดับการปฏิบัติงานบริหาร ของผู้บริหาร
ระหว่างตัวแปร 3 กลุ่ม โดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวน โดยใช้ F - test วัตถุประสงค์เดียว
(One Way ANOVA) สูตร (ประกอบ กรรมสูตร. 2528 : 194)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าที่ใช้ใน F - distribution
 MS_b แทน ค่า Mean Square ระหว่างกลุ่ม
 MS_w แทน ค่า Mean Square ภายในกลุ่ม

5. เมื่อใช้สถิติในขั้นที่ 4 ทดสอบแล้ว ปรากฏว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะใช้การวิเคราะห์หลังการทดสอบแบบ Multiple Comparison Tests แบบ Scheffe's Method

$$S = \sqrt{(K - 1)F_{\alpha, v_1, v_2}} \sqrt{MS_{error} \left[\sum_{j=1}^K \frac{(c_j)^2}{n_j} \right]}$$

- เมื่อ S แทน ค่าวิกฤติ
 K แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
 C แทน ค่า Contrast ของค่าเฉลี่ยที่นำมาเปรียบเทียบ
 n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม
 F_{α, v_1, v_2} แทน ค่าวิกฤติในการแจกแจง F
 MS_{error} แทน ค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อน

การวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวใช้เครื่องคอมพิวเตอร์จากศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม โดยใช้โปรแกรม SPSS/PC +

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ใช้สัญลักษณ์เพื่อแสดงความหมาย ดังนี้

X	แทน	ค่าเฉลี่ย
S	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
df	แทน	Degrees of Freedom
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลบวกกำลังสอง
X ₁	แทน	ค่าเฉลี่ยโรงเรียนขนาดเล็ก
X ₂	แทน	ค่าเฉลี่ยโรงเรียนขนาดกลาง
X ₃	แทน	ค่าเฉลี่ยโรงเรียนขนาดใหญ่

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ชั้น ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ แสดงค่าเฉลี่ย แต่ละด้าน แยกเป็นรายข้อ
2. ค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ แสดงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย แต่ละด้าน แยกตามขนาดโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่
3. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน

1. ค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงาน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครู
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ เป็นรายข้อ (ตารางที่ 3 - 8)

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยคะแนนระดับการปฏิบัติงาน ด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ
เป็นรายข้อ

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับการปฏิบัติ
1	ผู้บริหารโรงเรียนให้ครูมีส่วนร่วมในการ กำหนดโครงการทางวิชาการและให้มีส่วน รับผิดชอบแต่ละโครงการ	4.16	มาก
2	ผู้บริหารโรงเรียนกำกับดูแลให้ครูเตรียม การสอนและทำบันทึกการสอนอย่างเป็นปัจจุบัน และสม่ำเสมอ	3.91	มาก
3	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการผลิตและใช้สื่อ ในการเรียนการสอนสอดคล้องกับบทเรียน และวัยของเด็ก	3.48	ปานกลาง
4	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีตำรา แผนการสอน คู่มือครู และเอกสารทางวิชาการเพียงพอ ต่อการจัดการเรียนการสอนและการศึกษา ค้นคว้า	3.86	มาก
5	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการชี้แจงให้ครู เข้าใจหลักการวัดผล ประเมินผลและควบคุม ดูแลให้มีการปฏิบัติเป็นประจำ	3.69	มาก

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับการปฏิบัติ
6	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการนิเทศภายใน โดยการเยี่ยมชั้นเรียน ปรัชษาหารือและให้คำแนะนำ เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน	3.45	ปานกลาง
7	ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้มีการจัดพิมพ์หนังสือประจำห้องเรียนและจัดห้องสมุดให้ใช้บริการได้เป็นอย่างดี	3.81	มาก
8	ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดให้มีการสอนซ่อมเสริม พร้อมกับเอาใจใส่ติดตามผลเป็นประจำ	3.53	มาก
9	ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนให้ครู อาจารย์ ร่วมกันประชุมสัมมนาทางวิชาการ เช่น เทคนิควิธีการและสื่อต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน	3.51	มาก
10	ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้ครู อาจารย์ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยเทคนิค การสอนวิธีการและการใช้สื่อแบบใหม่	3.62	มาก
	รวมเฉลี่ย	3.70	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่า ครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัด ศรีสะเกษ มีทัศนะต่อการปฏิบัติงานวิชาการว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติงานวิชาการในระดับมากทุกข้อ เว้นข้อ 3 และข้อ 6 ปฏิบัติงานในระดับปานกลาง

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานกิจกรรมนักเรียน ของผู้บริหารโรงเรียน

ประถมศึกษา ตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ
เป็นรายข้อ

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับการปฏิบัติ
11	ผู้บริหารโรงเรียนจัดสวัสดิการในด้านต่าง ๆ แก่นักเรียน เช่น จัดอาหารกลางวัน ห้องพยาบาล บริการแนะแนว สหกรณ์นักเรียน ฯลฯ	4.04	มาก
12	ผู้บริหารโรงเรียนสำรวจดูแลและให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่มีปัญหาต่าง ๆ เช่น การขาดเรียน ความยากจน ปัญหาครอบครัว ร่างกายพิการและดำเนินการหาทุนช่วยเหลือแก่นักเรียนที่มีปัญหาด้านทุนทรัพย์และจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กมีรายได้ช่วยเหลือตนเองได้	3.67	มาก
13	ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียนและกระตุ้นให้มีการจัดกิจกรรมเป็นประจำ	4.06	มาก
14	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการแสดงผลงานของนักเรียนตามโอกาสอันควร	3.52	มาก
15	ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมกีฬา ทัศนศึกษา การพัฒนาโรงเรียน ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดตามความเหมาะสม	3.98	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับการปฏิบัติ
16	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการสอดส่องและเอาใจใส่ความประพฤติของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนและจัดมาตรการควบคุมดูแลความปลอดภัยของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน	3.88	มาก
17	ผู้บริหารโรงเรียนให้ทำสำมะโนนักเรียนอย่างถูกต้องและเฝ้าปัจจุบัน และดูแลเด็กในเขตนริการให้เข้าเรียนอย่างทั่วถึง	4.04	มาก
18	ผู้บริหารโรงเรียนใช้มาตรการในการแก้ไขปัญหา เด็กขาดเรียนได้อย่างเหมาะสม	3.72	มาก
19	ผู้บริหารโรงเรียนควบคุมดูแลให้มีการจัดทำระเบียบสะสม บัตรสุขภาพ ทะเบียนต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียน จัดเก็บไว้อย่างเป็นปัจจุบันแล้วนำมาใช้จนเกิดประโยชน์ต่อนักเรียน	4.16	มาก
20	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีชุมนุม ชมรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความสามารถพิเศษและความสนใจของนักเรียน	3.19	ปานกลาง
	รวมเฉลี่ย	3.82	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่า ครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติงานกิจการนักเรียนในระดับมาก เว้นข้อ 20 อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานบุคคล ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ เป็นรายข้อ

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับการปฏิบัติ
21	ผู้บริหารโรงเรียนมอบหมายงานให้บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติตามความสามารถได้อย่างเหมาะสมและทั่วถึง	3.98	มาก
22	ผู้บริหารโรงเรียนจัดครูเข้าสอนตามความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคล	3.99	มาก
23	ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับตนเองให้เกียรติแก่บุคลากรในโรงเรียน และส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของโรงเรียน	4.05	มาก
24	ผู้บริหารโรงเรียนจัดสวัสดิการและให้บริการด้านต่าง ๆ แก่บุคลากรในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	3.68	มาก
25	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลและนิเทศการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนอย่างเป็นระบบสม่ำเสมอ	3.65	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับการปฏิบัติ
26	ผู้บริหารโรงเรียนพิจารณาความดีความชอบประจำปีของบุคลากรในโรงเรียนตามเกณฑ์ด้วยความเป็นธรรม	3.75	มาก
27	ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนงานของบุคลากรที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ต่อโรงเรียน	3.93	มาก
28	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากรที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน	4.02	มาก
29	ผู้บริหารโรงเรียนกำกับ ดูแล ส่งเสริมให้ครูได้ประพฤติ ปฏิบัติตามระเบียบ แบบแผนของทางราชการ และจรรยาวิชาชีพครู	4.12	มาก
30	ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรได้อบรมประชุม สัมมนาหรือศึกษาต่อ เพื่อพัฒนาตนเองและนำความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์	4.14	มาก
	รวมเฉลี่ย	3.93	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า ครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานบุคคลว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติงาน บุคคลในระดับมากทุกข้อ

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานธุรการและการเงิน ของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ
เป็นรายข้อ

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับการปฏิบัติ
31	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนไว้ตลอดปีและมีการดำเนินการตามแผนที่วางไว้	4.10	มาก
32	ผู้บริหารโรงเรียนจัดควบคุมดูแลงานสารบรรณของโรงเรียนได้อย่างมีระบบ ถูกต้องตามระเบียบ รวดเร็วและค้นหาได้ง่าย	4.09	มาก
33	ผู้บริหารโรงเรียนจัดเก็บเอกสารที่สำคัญของโรงเรียน เช่น สมุดหมายเหตุรายวัน ทะเบียนนักเรียน สมุดลงเวลา สมุดตรวจการทะเบียนครุภัณฑ์ บัญชีพัสดุ ฯลฯ ไว้ในที่ปลอดภัยและมีระบบ	4.24	มาก
34	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการประชาสัมพันธ์และแจ้งข่าวสารของโรงเรียนแก่ครูได้ทันเหตุการณ์	3.94	มาก
35	ผู้บริหารโรงเรียนจัดหาครุภัณฑ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับความต้องการของครูในโรงเรียน	3.75	มาก
36	ผู้บริหารโรงเรียนจัดเก็บรักษา ซ่อมแซมวัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมและใช้การได้ดีอยู่เสมอ	3.69	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับการปฏิบัติ
37	ผู้บริหารโรงเรียนได้ให้คำแนะนำการจัดทำบัญชีและการเงิน อย่างถูกต้องตามระเบียบ และตรวจสอบเป็นประจำ	4.01	มาก
38	ผู้บริหารโรงเรียนจัดสำนักงานหรือห้องพักผู้บริหาร ห้องพักรู้อย่างเหมาะสมเป็นระเบียบสวยงาม	3.90	มาก
39	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่จำเป็น เช่น ใบลา ใบเบิกเงิน คาร์รองต่าง ๆ ไว้เพียงพอ	4.24	มาก
40	ผู้บริหารโรงเรียนมีการประเมินผลงานด้านธุรการและการเงินเป็นระยะตลอดปี	3.83	มาก
	รวมเฉลี่ย	3.98	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่า ครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ มีทัศนะต่อการปฏิบัติงานธุรการและการเงินว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติงานธุรการและการเงินในระดับมากทุกข้อ และเฉลี่ยมากกว่าการปฏิบัติงานในด้านอื่น ๆ

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ระดับการปฏิบัติงานอาคารสถานที่ ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ เป็นรายข้อ

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับการปฏิบัติ
41	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีอาคารสถานที่ให้เพียงพอต่อความต้องการของโรงเรียน	3.95	มาก
42	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีมาตรการรักษาความปลอดภัยของอาคารสถานที่ที่เหมาะสม	40.05	มาก
43	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการใช้อาคารเรียนและอาคารประกอบได้อย่างเหมาะสม	3.98	มาก
44	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการดูแล รักษา ซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้	3.89	มาก
45	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการแบ่งความรับผิดชอบด้านอาคารสถานที่และให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแล ตกแต่งบำรุง รักษา	4.05	มาก
46	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีห้องน้ำห้องส้วมอย่างเพียงพอตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด	3.99	มาก
47	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีสนามกีฬา สนามเด็กเล่น ที่เพียงพอและเหมาะสม	3.67	มาก
48	ผู้บริหารโรงเรียนควบคุมดูแล ส่งเสริม สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ ให้ครูจัดสภาพห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่สร้างความสนใจผู้เรียน และเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน	3.83	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับการปฏิบัติ
49	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีที่กำจัดขยะ และมีการกำจัดขยะอย่างเหมาะสมเป็นประจำ	3.82	มาก
50	ผู้บริหารโรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้สะอาด สวยงาม เป็นระเบียบ น่าอยู่ ร่มรื่น ปลอดภัย	3.91	
	รวมเฉลี่ย	3.56	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่า ครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานอาคารสถานที่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ระดับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา
จังหวัดศรีสะเกษ เป็นรายข้อ

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับการปฏิบัติ
51	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียนแก่ชุมชนเป็นประจำ โดยใช้สื่อต่าง ๆ เช่น นักเรียน กรรมการศึกษา เอกสาร การกระจายเสียง ฯลฯ	3.77	มาก
52	ผู้บริหารโรงเรียนจัดประชุมกรรมการศึกษาทุกภาค และประชุมผู้ปกครองทุกปี โดยกรรมการศึกษามีส่วนร่วม ในการเสนอแนะการดำเนินงานของโรงเรียน	3.78	มาก
53	ผู้บริหารโรงเรียนจัดแบ่งหน้าที่บุคลากรในโรงเรียนรับผิดชอบชุมชนเป็นเขต ๆ ตามสภาพพื้นที่ โดยมอบหมายหรือจัดทำเป็นคำสั่ง	3.76	มาก
54	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการเยี่ยมชุมชนเพื่อรับทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ	3.45	มาก
55	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้ชุมชนเข้าร่วมการพัฒนาโรงเรียนและร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเป็นประจำ	3.77	มาก
56	ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้โรงเรียนไปร่วมกิจกรรมกับชุมชนและสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่	3.90	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับการปฏิบัติ
57	ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนให้ชุมชนมาใช้ อาคารสถานที่ บริเวณ สนามและบริการ ต่าง ๆ ของโรงเรียน	3.88	มาก
58	ผู้บริหารโรงเรียนนำบุคลากรในชุมชนมาเป็น วิทยากรพิเศษให้ความรู้แก่นักเรียน	3.06	ปานกลาง
59	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมที่เป็น ประโยชน์ต่อชุมชนในด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านสันตนาการ	3.28	ปานกลาง
60	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีชุมนุม ชมรม สมาคมศิษย์เก่า หรือการจัดกิจกรรมศิษย์เก่า	2.98	ปานกลาง
	รวมเฉลี่ย	3.56	มาก

จากตาราง 8 แสดงว่า ครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ มีทัศนะต่อการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จากข้อ 51 - 57 อยู่ในระดับมาก ข้อ 58 - 60 อยู่ในระดับปานกลาง และคะแนนรวมเฉลี่ยในด้านนี้ต่ำกว่าคะแนนรวมเฉลี่ย ทุกด้าน

2. ค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยพิจารณาภาพรวมและ

พิจารณา ตามขนาดของโรงเรียน แสดงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยแต่ละด้านและรวมทุกด้าน
(ตาราง 9 - 12)

ตาราง 9 แสดงระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครู
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษรวมทุกขนาด เรียงลำดับ
ตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

ลำดับที่	การปฏิบัติงาน	ค่าเฉลี่ย	S	ระดับการปฏิบัติ
1	ธุรการและการเงิน	3.98	.67	มาก
2	บุคคล	3.93	.70	มาก
3	อาคารสถานที่	3.91	.66	มาก
4	กิจการนักเรียน	3.82	.68	มาก
5	วิชาการ	3.70	.70	มาก
6	ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน	3.56	.79	มาก
	รวมทุกด้าน	3.82	.64	มาก

จากตาราง 9 ระดับการปฏิบัติงานทั้ง 6 ด้านของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
ตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ รวมทุกขนาด
โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับการปฏิบัติ งานแต่ละด้าน
อยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย ดังนี้ การปฏิบัติงานธุรการและการเงิน
การปฏิบัติงานบุคคล การปฏิบัติงานอาคารสถานที่ การปฏิบัติงานกิจการนักเรียน การปฏิบัติงาน
วิชาการ และการปฏิบัติ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามลำดับ

ตาราง 10 แสดงระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก
เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

ลำดับที่	การปฏิบัติงาน	ค่าเฉลี่ย	ระดับการปฏิบัติ
1	บุคคล	3.80	มาก
2	ธุรการและการเงิน	3.76	มาก
3	อาคารสถานที่	3.69	มาก
4	กิจการนักเรียน	3.64	มาก
5	วิชาการ	3.55	มาก
6	ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน	3.37	ปานกลาง
	รวมทุกด้าน	3.63	มาก

จากตาราง 10 ระดับการปฏิบัติงานทั้งหกด้านของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตาม
ทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ในโรงเรียน
ขนาดเล็ก โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับการปฏิบัติงาน
แต่ละด้านอยู่ในระดับมากห้าด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การปฏิบัติงานบุคคล การปฏิบัติ
งานธุรการและการเงิน การปฏิบัติงานอาคารสถานที่ การปฏิบัติงานกิจการนักเรียน การปฏิบัติ
งานวิชาการ ส่วนการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีระดับการปฏิบัติ อยู่ใน
ระดับปานกลาง

ตาราง 11 แสดงระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง
เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

ลำดับที่	การปฏิบัติงาน	ค่าเฉลี่ย	ระดับการปฏิบัติ
1	ธุรการและการเงิน	4.01	มาก
2	อาคารสถานที่	3.97	มาก
3	บุคคล	3.97	มาก
4	กิจการนักเรียน	3.87	มาก
5	วิชาการ	3.75	มาก
6	ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน	3.63	มาก
	รวมทุกด้าน	3.86	มาก

จากตาราง 11 ระดับการปฏิบัติงานทั้งหกด้านของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตาม
ทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ในโรงเรียน
ขนาดกลางโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการปฏิบัติงาน
ของผู้บริหารโรงเรียนในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้
การปฏิบัติงานธุรการและการเงิน การปฏิบัติงานอาคารสถานที่ การปฏิบัติงานบุคคล
การปฏิบัติงานกิจการนักเรียน การปฏิบัติงานวิชาการ และการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชน ตามลำดับ

ตาราง 12 แสดงระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

ลำดับที่	การปฏิบัติงาน	ค่าเฉลี่ย	ระดับการปฏิบัติ
1	ธุรการและการเงิน	4.03	มาก
2	บุคคล	3.90	มาก
3	อาคารสถานที่	3.88	มาก
4	กิจการนักเรียน	3.80	มาก
5	วิชาการ	3.66	มาก
6	ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน	3.49	ปานกลาง
	รวมทุกด้าน	3.79	มาก

จากตาราง 12 ระดับการปฏิบัติงานทั้งหกด้านของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษในโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับการปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากห้าด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ การปฏิบัติงานธุรการและการเงิน การปฏิบัติงานบุคคล การปฏิบัติงานอาคารสถานที่ การปฏิบัติงานกิจการนักเรียน การปฏิบัติงานวิชาการ ตามลำดับ และการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดแตกต่างกัน (ตาราง 13 - 26)

ตาราง 13 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนระดับการปฏิบัติงาน รวมทั้งด้านของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	5.5751	2.7875	7.0182*
ภายในกลุ่ม	804	319.3373	.3972	-
รวม	806	324.9124	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 แสดงว่าระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธี Scheffe's Method ปรากฏผลการเปรียบเทียบดังแสดงในตาราง 14

ตาราง 14 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา รวมทั้งด้านตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันเป็นรายคู่

ขนาดโรงเรียน		ค่าเฉลี่ย	X ₁	X ₃	X ₂
1. ขนาดเล็ก	X ₁	3.6394	-	0.1589	0.2312*
2. ขนาดใหญ่	X ₃	3.7983		-	0.0723
3. ขนาดกลาง	X ₂	3.8706	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 แสดงว่าระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตาม
ทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงานใน
โรงเรียนขนาดกลางแตกต่างจากทัศนะของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทัศนะของครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดใหญ่และระหว่าง
โรงเรียนขนาดกลางกับขนาดใหญ่ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 15 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนระดับการปฏิบัติงาน ด้านวิชาการ
 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ
 ประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	4.5247	2.2623	4.6275*
ภายในกลุ่ม	804	393.0713	0.4889	-
รวม	806	397.59		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 แสดงว่าระดับการปฏิบัติงานวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียน
 ประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ
 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 และเมื่อทดสอบความแตกต่างกันเป็นรายคู่ โดยวิธี Scheffe's Method ปรากฏผลการ
 เปรียบเทียบ ดังแสดงในตาราง 16

ตาราง 16 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนระดับการปฏิบัติงานวิชาการ
ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงาน
อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ เป็นรายคู่

ขนาดโรงเรียน		ค่าเฉลี่ย	X ₁	X ₃	X ₂
1. ขนาดเล็ก	X ₁	3.5512	-	0.1137	0.2026*
2. ขนาดใหญ่	X ₃	3.6649	-	-	0.0889
3. ขนาดกลาง	X ₂	3.7538	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 แสดงว่าระดับการปฏิบัติงาน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
ตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงานใน
โรงเรียนขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
ส่วนทัศนะของครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และทัศนะของครูที่
ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางกับขนาดใหญ่ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 17 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนระดับการปฏิบัติงานด้านกิจการ
นักเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
ประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	5.7958	2.8979	6.2832*
ภายในกลุ่ม	804	370.8178	0.4612	
รวม	806	397.6136		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 แสดงว่าระดับการปฏิบัติงานกิจการนักเรียน ของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ
ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดย Scheffe's Method ปรากฏผลการเปรียบเทียบ
ดังแสดงในตาราง 18

ตาราง 18 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนระดับการปฏิบัติงานกิจการนักเรียน
ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนคติของครูประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงานอยู่
ในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ เป็นรายคู่

ขนาดโรงเรียน		ค่าเฉลี่ย	X ₁	X ₃	X ₂
1. ขนาดเล็ก	X ₁	3.6419	-	0.1621	0.2357*
2. ขนาดใหญ่	X ₃	3.8040	-	-	0.0736
3. ขนาดกลาง	X ₂	3.8776	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 แสดงว่าระดับการปฏิบัติงานกิจการนักเรียน ของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษาตามทัศนคติของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ
ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางแตกต่างจากทัศนคติของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางมีระดับการปฏิบัติงานกิจการ
นักเรียนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนทัศนคติของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก
กับโรงเรียนขนาดใหญ่ และทัศนคติของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางกับขนาดใหญ่
ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 19 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนระดับการปฏิบัติงานบุคคล
 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ
 ประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	3.0785	1.5392	3.1984*
ภายในกลุ่ม	804	386.9278	.4813	
รวม	806	390.0062		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 แสดงว่าระดับการปฏิบัติงานบุคคล ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
 ตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงาน
 ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบ
 ความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธี Scheffe's Method ปรากฏผลการเปรียบเทียบดังแสดงใน
 ตารางที่ 20

ตาราง 20 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนระดับการปฏิบัติงานบุคคลของ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา
จังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ เป็นรายคู่

ขนาดโรงเรียน		ค่าเฉลี่ย	X ₁	X ₃	X ₂
1. ขนาดเล็ก	X ₁	3.8093	-	0.0918	0.1625*
2. ขนาดใหญ่	X ₃	3.9011	-	-	0.0707
3. ขนาดกลาง	X ₂	3.9718	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 20 แสดงว่าระดับการปฏิบัติงานบุคคล ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
ตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงานใน
โรงเรียนขนาดกลางแตกต่างจากทัศนะของครูประถมศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางมีระดับการปฏิบัติงานบุคคล
มากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนทัศนะของครูประถมศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน
ขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และทัศนะของครูประถมศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง
และโรงเรียนขนาดใหญ่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 21 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนระดับการปฏิบัติงานธุรการ และการเงิน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	7.1377	3.5688	8.0216*
ภายในกลุ่ม	804	357.7015	0.4449	
รวม	806	364.8391		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 21 แสดงว่าระดับการปฏิบัติงานธุรการและการเงิน ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธี Scheffe's Method ปรากฏผล การเปรียบเทียบดังแสดงในตาราง 22

ตาราง 22 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนระดับการปฏิบัติงานธุรการ และการเงิน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนคติของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ เป็นรายคู่

ขนาดโรงเรียน		ค่าเฉลี่ย	X ₁	X ₃	X ₂
1. ขนาดเล็ก	X ₁	3.7643	-	0.2482	0.2748*
2. ขนาดใหญ่	X ₃	4.0125	-	-	0.0266
3. ขนาดกลาง	X ₂	4.0391	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 22 แสดงว่าระดับการปฏิบัติงานธุรการและการเงิน ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ตามทัศนคติของครู ประถมศึกษา ในโรงเรียนขนาดกลางมีความแตกต่างจากทัศนคติของครูประถมศึกษาในโรงเรียน ขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง มีระดับ การปฏิบัติงานธุรการและการเงินสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนทัศนคติของครูประถมศึกษาที่ ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียน ขนาดเล็ก ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 23 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนระดับการปฏิบัติงานอาคารสถานที่
ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	7.9736	3.9868	9.4666*
ภายในกลุ่ม	804	338.6015	0.4211	
รวม	806	346.5751		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 23 แสดงว่าระดับการปฏิบัติงานอาคารสถานที่ ของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ
ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธี Scheffe's Method ปรากฏผล
การเปรียบเทียบดังแสดงในตาราง 24

ตาราง 24 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนระดับการปฏิบัติงานอาคารสถานที่
 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
 การประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ เป็นรายคู่

ขนาดโรงเรียน		ค่าเฉลี่ย	X ₁	X ₃	X ₂
1. ขนาดเล็ก	X ₁	3.6984	-	0.1878	0.2762*
2. ขนาดใหญ่	X ₃	3.8862	-	-	0.0884
3. ขนาดกลาง	X ₂	3.9746	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 24 แสดงว่าระดับการปฏิบัติงานอาคารสถานที่ ของผู้บริหารโรงเรียน
 ประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ
 ตามทัศนะของครูประถมศึกษาในโรงเรียนขนาดกลาง มีความแตกต่างจากทัศนะของครูประถม
 ศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน
 ขนาดกลาง มีระดับการปฏิบัติงานอาคารสถานที่สูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนทัศนะ
 ของครูประถมศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียน
 ขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 25 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนระดับการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	7.7761	3.8881	6.3570*
ภายในกลุ่ม	804	491.7411	.6116	
รวม	806	499.5173		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 25 แสดงว่าระดับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธี Scheffe's Method ปรากฏผลการเปรียบเทียบดังแสดงในตาราง 26

ตาราง 26 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับคะแนนการปฏิบัติงานความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง
ใหญ่

ขนาดโรงเรียน		ค่าเฉลี่ย	X ₁	X ₃	X ₂
1. ขนาดเล็ก	X ₁	3.3767	-	0.1176	0.2564*
2. ขนาดใหญ่	X ₃	3.4943	-	-	0.1388
3. ขนาดกลาง	X ₂	3.6331	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 26 แสดงว่าระดับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา
จังหวัดศรีสะเกษ ในโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดเล็ก มีความแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง มีระดับการปฏิบัติงาน
สูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนทัศนะของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง
กับโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีต่อระดับการปฏิบัติงาน
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การสรุปผลการวิจัยเรื่อง ทักษะของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ เรียงตามลำดับหัวข้อดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
6. การอภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาทักษะของครูประถมศึกษา เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ในด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานกิจการนักเรียน การบริหารงานบุคคล การบริหารงานธุรการและการเงิน การบริหารงานอาคารสถานที่ และการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะของครูประถมศึกษา ที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2535 จำนวน 807 คน โดยแยกตามขนาดของโรงเรียน คือ ครูประถมศึกษาจากโรงเรียนจากโรงเรียนขนาดเล็ก 129 คน โรงเรียนขนาดกลาง 506 คน โรงเรียนขนาดใหญ่ 172 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มแบบง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ใช้สำหรับสอบถามครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าจำนวน 60 ข้อ โดยสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานหาคำน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น .96

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้จำนวน 826 คน ผ่านหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ 17 แห่ง ระหว่าง วันที่ 1 - 30 ตุลาคม 2535 ได้แบบสอบถามคืนมา 826 ฉบับ แต่มีความสมบูรณ์เพียง 807 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.69

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำคำตอบในแบบสอบถามทั้ง 807 ฉบับ มาวิเคราะห์ ดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนรวม คะแนนแต่ละด้าน และหาค่าเฉลี่ยคะแนนแต่ละข้อ
2. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยตามขนาดของโรงเรียน 3 ขนาด คือขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ โดยทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของคะแนนรวม และคะแนนแต่ละด้าน ถ้าพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติก็จะทำการทดสอบเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยวิธีการของ Scheffe's Method การวิเคราะห์ทั้งหมด

กระทำโดยใช้คอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรม SPSS/PC+ ที่ศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ระดับการปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษาทั้งหมดด้าน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับการปฏิบัติงานในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงลำดับที่ตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ งานธุรการและการเงิน งานบุคคล งานอาคารสถานที่ งานกิจการนักเรียน งานวิชาการ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามลำดับ

2. ระดับการปฏิบัติงานทั้งหมดด้านของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ในโรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ แต่ละขนาดพบว่า ระดับการปฏิบัติงานในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับความสำคัญแต่ละด้านแตกต่างกัน โดยในโรงเรียนขนาดเล็กมีระดับการปฏิบัติงานเรียงลำดับที่ตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ งานบุคคล งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ งานกิจการนักเรียน งานวิชาการ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามลำดับ ในโรงเรียนขนาดกลางมีระดับการปฏิบัติงานเรียงลำดับที่ตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ งานบุคคล งานกิจการนักเรียน งานวิชาการ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามลำดับ ในโรงเรียนขนาดใหญ่มีระดับการปฏิบัติงานเรียงลำดับที่ตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ งานธุรการและการเงิน งานบุคคล งานอาคารสถานที่ งานกิจการนักเรียน งานวิชาการ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามลำดับ

3. ระดับการปฏิบัติงานโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดด้านตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามขนาดของโรงเรียนมีดังนี้ โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดเล็กตามลำดับ

4. ระดับการปฏิบัติงานโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนทั้งหกด้านตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานเป็นรายคู่ แสดงว่าระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ รวมทั้งหกด้าน พบว่าผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางแตกต่างจากผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนทัศนะของครูประถมศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดกลาง และทัศนะของครูประถมศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดเล็ก ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ตามทัศนะของครูประถมศึกษา ปรากฏว่ามีประเด็นที่ควรแก่การนำมาอภิปรายตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สมชาย สิงห์ยะบุศย์ (2532 : 58) และการวิจัยของสมมาตร แก้วลาย (2523 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดยโสธร และจังหวัดศรีสะเกษ โดยค่าเฉลี่ยรวมหกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน จากค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1.1 ระดับการปฏิบัติงานธุรการและการเงิน จากผลการศึกษาค้นคว้าพบว่าระดับการปฏิบัติงานธุรการและการเงิน ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทองพูน นาทองบ่อ (2524 : บทคัดย่อ) ที่จังหวัดกาฬสินธุ์ วาสนา เดชอุทุม (2528 :

บทคัดย่อ) ที่จังหวัดสมุทรสาคร ธรรม์ สุธิภักดิ์ (2531 : บทคัดย่อ) ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช
 โชคชัย โกรนรา (2525 : บทคัดย่อ) ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช สมชาย สิงห์ยะบุศย์
 (2532 : บทคัดย่อ) ที่จังหวัดยโสธร

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานธุรการและการ
 เงินของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
 ศรีสะเกษอยู่ในระดับมากทุกข้อ และเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ พบว่า
 การปฏิบัติงานธุรการและการเงินอยู่ในอันดับหนึ่ง มากกว่าทุกด้าน โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาด
 กลางและขนาดใหญ่

การที่ผู้บริหารโรงเรียนมีระดับการ ปฏิบัติงานธุรการและการเงินในระดับ
 มากสูงกว่าการปฏิบัติงานอื่น อาจเนื่องมาจากงานธุรการและการเงินเป็นงานบริการ จะต้องคิด
 ต่อประสานงานและให้บริการกับหลายฝ่าย ประกอบกับผู้บริหารระดับสูงในความสัมพันธ์พิเศษ
 เมื่อมีการตรวจเยี่ยมโรงเรียนจะต้องขอตรวจสอบหลักฐานทางธุรการและการเงินเป็นประจำ
 โรงเรียนถือเป็นหน่วยงานย่อยทางบัญชีตามระเบียบของทางราชการ และหน่วยงานระดับสูงคือ
 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้มอบอำนาจการจัดหาพัสดุ โดยในทางโรงเรียน
 ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเอง และหากว่าโรงเรียนปฏิบัติงานในด้านนี้บกพร่อง หรือมีการ
 ทุจริตก็จะมีผลกระทบทางวินัยอย่างรุนแรง จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมีความสนใจและให้ความสำคัญ
 กับการปฏิบัติงานธุรการและการเงินมากกว่างานอื่น

1.2 ระดับการปฏิบัติงานบุคคล จากผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ระดับการปฏิบัติ
 งานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
 จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สมชาย สิงห์ยะบุศย์ (2532 :
 95) ที่ศึกษาที่จังหวัดยโสธร และสอดคล้องกับทองพูน นาทองบ่อ (2524 : บทคัดย่อ)
 ที่จังหวัดกาฬสินธุ์ สอดคล้องกับสุขชัย เล็กวงษ์ (2526 : บทคัดย่อ) ที่กรุงเทพมหานคร
 สอดคล้องกับวาสนา เดชอุดม (2528 : บทคัดย่อ) ที่จังหวัดสมุทรสาครและสอดคล้องกับธรรม์
 สุธิภักดิ์ 2531 : บทคัดย่อ) ศึกษาที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานบุคคลของ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา
จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ซึ่งแสดงว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความสนใจในการปฏิบัติ
งานบุคคลสูง เมื่อเปรียบเทียบรายด้านในโรงเรียนทุกขนาดพบว่าอยู่ในอันดับที่หนึ่ง และใน
โรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในอันดับหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากว่าบุคลากรในโรงเรียนมีน้อย จึงมีการให้
ความสำคัญและดูแลอย่างทั่วถึง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญกับ
งานบุคคลเป็นอย่างมาก โดยจัดให้มีการอบรมผู้บริหารโรงเรียนทุกคน เมื่อ พ.ศ. 2528
และเมื่อมีการเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน คือครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ
โรงเรียน ก็จะต้องผ่านการอบรมตามหลักสูตร ที่ ก.ศ. กาหนด ทั้งนี้เนื่องจากว่า บุคลากร
เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการที่งานผลสำเร็จมาสู่หน่วยงาน ถ้าบุคลากรไม่ดีหรือไม่มี
ประสิทธิภาพ แม้ระบบงานจะดีก็ไม่สามารถทำงานให้บรรลุผลตามเป้าหมายได้

อย่างไรก็ดี การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติมีปัญหา เพราะมีโรงเรียนขนาดเล็กอยู่
จำนวนมากที่บุคลากรไม่เพียงพอหากว่าครูไม่มาปฏิบัติงานก็จะเป็นภาระแก่ครูที่สอนแทนหรือ
ผู้บริหารต้องการสอนแทน ภารกิจของผู้บริหารก็มีมาก เช่น การเข้าประชุม หรือไปราชการ
จะสร้างภาระแก่ครูผู้สอนอื่น ๆ ที่ต้องรับผิดชอบสอนนักเรียนมากกว่าหนึ่งชั้นเป็นประจำและ
มีผลต่อคุณภาพของนักเรียนด้วย

1.3 ระดับการปฏิบัติงานอาคารสถานที่ จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า ระดับ
การปฏิบัติงานอาคารสถานที่ ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการวิจัยของ สมชาย
สิงห์ยะบุศย์ (2532 : บทคัดย่อ) ที่จังหวัดยโสธร และแตกต่างจากการวิจัยของ ทองพูน
นาทองบ่อ (2524 : บทคัดย่อ) ที่จังหวัดกาฬสินธุ์ สุวาทิต ทกสุวรรณ (2527 : บทคัดย่อ)
ที่กรุงเทพมหานคร วาสนา เดชอุดม (2528 : บทคัดย่อ) ที่จังหวัดสมุทรสาคร และณรงค์
สุทธิภักดี (2531 : บทคัดย่อ) ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งทุกคนศึกษา พบว่า ระดับการบริหาร
อาคารสถานที่อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับปฏิบัติงานอาคารสถานที่ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยการปฏิบัติ งานทุกด้านแล้ว พบว่า การปฏิบัติงานอาคารสถานที่อยู่ในอันดับที่ 3 ในโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในอันดับที่ 3 โรงเรียนขนาดกลางอยู่ในอันดับที่ 2 โรงเรียนขนาดใหญ่อยู่ในอันดับที่ 3 ตามลำดับ

การที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีระดับการปฏิบัติงานอาคารสถานที่อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก อาคารสถานที่ที่เป็นหน้าตาของโรงเรียน มีผลงานที่ปรากฏเห็นเด่นชัด ง่ายกว่าการตรวจสอบ สามารถมองเห็นด้วยตา แสดงผลงานต่อผู้มาพบเห็นได้งานกว่างานอื่น เมื่อพบเห็นแล้วสามารถเปรียบเทียบกับโรงเรียนข้างเคียง หรือส่วนราชการข้างเคียงได้ จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมีความสนใจและเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงานสถานที่โดยเฉพาะสนาม อาคารเรียน ร้ว ถนนทางเดิน บางครั้งได้ระดมทรัพยากรจากชุมชนมาช่วยพัฒนาโรงเรียน โดยการบริจาคแรงงานและทรัพย์สิน เพื่อให้เกิดความสวยงาม และทางราชการก็ได้จัดงบประมาณเกี่ยวกับการก่อสร้าง การปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้เป็นประจำทุกปี

1.4 ระดับการปฏิบัติงานกิจกรรมนักเรียน จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ระดับการปฏิบัติงานกิจกรรมนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สมชาย สิงห์ยะบุศย์ (2532 : 94) และทองพูน นาทองบ่อ (2524 : บทคัดย่อ) ซึ่งทำการศึกษาการปฏิบัติงานของผู้บริหารของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดยโสธร และจังหวัดกาฬสินธุ์ แตกต่างจากการวิจัยของ สุวิทย์ หกสุวรรณ (2527 : บทคัดย่อ) ณรงค์ สุทธิภักดี (2531 : บทคัดย่อ) ศุภชัย เล็กวงษ์ (2526 : บทคัดย่อ) วาสนา เดชอุดม (2528 : บทคัดย่อ) ซึ่งพบว่าการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยระดับการปฏิบัติงานกิจกรรมนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษอยู่ในระดับมาก เว้นแต่เรื่องการจัดให้มีชุมนุม ชมรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความ

สามารถพิเศษและความสนใจของนักเรียน ซึ่งอาจเป็นเพราะว่านักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นนักเรียนที่มีอายุน้อย ยังไม่มีความสนใจในเรื่องหนึ่งเรื่องใดเป็นพิเศษ จึงยังไม่มีการจัดชุมนุม หรือชมรมให้

การที่ผู้บริหารโรงเรียนมีระดับการปฏิบัติ งานกิจการนักเรียน อยู่ในระดับ มาก อาจเป็นเพราะสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดขอบข่ายของงาน กิจการนักเรียนไว้ละเอียดชัดเจน ง่ายต่อการนำมาปฏิบัติ ประกอบกับผู้บริหารโรงเรียนทุกระดับ ได้ออกติดตาม ควบคุม กำกับอย่างใกล้ชิด รวมทั้งการระดมสรรพกำลังทั้งจากงบประมาณของ ทางราชการ และความร่วมมือของภาคเอกชน ในการจัดหาสวัสดิการต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น อาหารกลางวัน เครื่องเขียนแบบเรียน เครื่องนุ่งห่ม เครื่องกีฬา การประกวด แข่งขันในระดับ ต่าง ๆ เป็นประจำ จึงทำให้ระดับการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนอยู่ในระดับสูง

1.5 ระดับการปฏิบัติงานวิชาการ จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า ระดับการปฏิบัติ งานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการวิจัยของ สมชาย สิงห์ยะบุศย์ (2532 : 75) ซึ่งแตกต่างจาก ผลการวิจัยของ ทองพูน นาทองบ่อ (2524 : บทคัดย่อ) วาสนา เชนอุคม (2528 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ความแตกต่างดังกล่าวอาจเนื่องมาจากในช่วงที่มีการวิจัย ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษายังไม่ ผ่านการอบรมตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ของสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเริ่มโครงการเมื่อ พ.ศ. 2528 ซึ่งงานวิชาการนี้เป็น งานหลักสมควรจะมีค่าเฉลี่ยระดับการบริหารเป็นลำดับแรก แต่จากการศึกษาค้นคว้าพบว่าอยู่ใน ลำดับที่ห้า ซึ่งควรจะพิจารณาแก้ไขให้อยู่ในลำดับที่หนึ่งให้ได้

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ศรีสะเกษ อยู่ในระดับมาก 8 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ คือผู้บริหารโรงเรียนจัดให้ มีการผลิตและใช้สื่อในการเรียนการสอนสอดคล้องกับบทเรียนและวัยของเด็ก และผู้บริหาร โรงเรียน จัดให้มีการนิเทศภายใน โดยการเยี่ยมชั้นเรียน ปรึกษาหารือ และให้คำแนะนำเพื่อ

ปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่องานวิชาการเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้อาจมาจากผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าวเท่าที่ควร

ดังนั้นเพื่อยกระดับการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนให้อยู่ในระดับที่หนึ่ง ผู้บริหารการประถมศึกษาในระดับสูง เช่น หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด เลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติและศึกษานิเทศก์ควรหามาตรการกระตุ้น ให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสนใจเอาใจใส่งานวิชาการให้ได้

1.6 ระดับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจากการศึกษาค้นคว้า พบว่า การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สมชาย สิงห์ยะบุศย์ (2532 : บทคัดย่อ) ซึ่งศึกษาจากความคิดเห็นของครูประถมศึกษาจังหวัดยโสธร ส่วนการศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัยอื่น มีความเห็นว่าการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การศึกษาของ ทองพูน นาทองบ่อ (2524 : บทคัดย่อ) โดยสอบถามทัศนะของครูที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ไชคชัย ไกรนรา (2525 : บทคัดย่อ) ที่สอบถามทัศนะของครูจังหวัดนครศรีธรรมราช ศุภชัย เล็กวงษ์ (2526 : บทคัดย่อ) ที่สอบถามทัศนะของครูในกรุงเทพมหานคร สุวิศ หกสุวรรณ (2527 : บทคัดย่อ) ที่สอบถามทัศนะของครูผู้ปกครอง กรรมการศึกษาในกรุงเทพมหานคร วาสนา เดชอุดม (2528 : บทคัดย่อ) ที่สอบถามทัศนะของครูในจังหวัดสมุทรสาคร

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับมาก 7 ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ ในเรื่องการที่โรงเรียนเชิญบุคลากรในชุมชนมาเป็นวิทยากรพิเศษ การให้บริการชุมชนในด้านอาชีพและสันตนาการ การก่อตั้งชุมนุม ชมรม สมาคมศิษย์เก่า เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานทั้งหมดแล้วพบว่า การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในอันดับที่ 6 ซึ่งเป็นอันดับสุดท้ายทั้งในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

การที่การปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีความแตกต่างกันในการวิจัยนั้น อาจเนื่องมาจากสภาพท้องถิ่นที่แตกต่างกัน ความสนใจของประชาชน ผู้ปกครองในแต่ละแห่งที่มีต่อโรงเรียนแตกต่างกัน สภาพฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองอาจมีผลต่อการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาทัศนะของครูประถมศึกษา ต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ มีข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้เรียงความสำคัญของการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาไว้ตามลำดับ คืองานวิชาการ งานกิจกรรมนักเรียน งานบุคคล งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามลำดับ แต่จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติงานมากน้อยเรียงตามลำดับ ดังนี้ การปฏิบัติงานธุรการและการเงิน การปฏิบัติงานบุคคล การปฏิบัติงานอาคารสถานที่ การปฏิบัติงานกิจกรรมนักเรียน การปฏิบัติงานวิชาการ และการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามลำดับ ทั้งนี้งานวิชาการซึ่งควรให้ความสนใจเป็นอันดับหนึ่ง กลับไปอยู่อันดับห้า แม้ว่าจะอยู่ในระดับที่มากที่สุดตาม งานวิชาการเป็นงานที่มีผลต่อนักเรียนโดยตรง ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสนใจงานวิชาการ มีการกำหนดเป้าหมายทางวิชาการให้ชัดเจน มีการเข้าเยี่ยมชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ การเข้าไปตรวจงานเด็กเป็นบางครั้ง การนำผลงานทางวิชาการมาเป็นหลักในการพิจารณาความดีความชอบประจำปี หรือหากว่าผลงานวิชาการไม่เด่น นักเรียนอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ หรือมีความรู้ไม่สมกับความรู้ในชั้นที่ตนเรียน ก็ควรมีมาตรการสำหรับครูผู้สอนเพื่อกระตุ้นให้สนใจงานวิชาการเพิ่มขึ้น

2. ผู้บริหารการประถมศึกษา และผู้บริหารโรงเรียน ควรจะนำผลการวิจัยนี้ไปปรับปรุงการปฏิบัติงานในรายข้อที่ค่าเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำ หรือในระดับปานกลาง ให้มีการปฏิบัติเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากว่ารายการปฏิบัตินั้น สามารถปฏิบัติได้ทุกโรงเรียนอยู่แล้ว

3. โรงเรียนที่มีระดับการปฏิบัติงานที่เหมาะสมคือโรงเรียนขนาดกลาง รองลงมาคือโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาการปฏิบัติงาน เนื่องจากว่ามีครูไม่เพียงพอกับชั้นเรียน หากว่าครูไม่มาปฏิบัติงานเพียงหนึ่งคนหรือสองคน หรือผู้บริหารไปราชการก็จะมีปัญหาการจัดการเรียนการสอนทันที ดังนั้นต้องนำเทคนิควิธีการต่าง ๆ มาใช้ในโรงเรียนขนาดเล็ก เช่นการใช้บทเรียนสำเร็จรูป การรับนักเรียนปีเว้นปี หรือการหมุนเวียนครูภายในกลุ่มโรงเรียน มาช่วยสอน เป็นต้น

4. ควรจะมีการประชุมสัมมนา ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการบริหารงานด้านต่าง ๆ เป็นครั้งคราวตามความเหมาะสมเพื่อกระตุ้นผู้บริหารให้ตระหนักถึงภารกิจที่แท้จริงของตนเอง เพราะบุคคลที่ปฏิบัติงานซ้ำซากนาน ๆ โดยไม่มีการกระตุ้นจะเกิดการเฉื่อยชา ไม่มีการพัฒนางานที่ตนปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทวิวิจัยเพิ่มเติม

1. ควรจะมีการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ซ้ำอีกทุกระยะเวลาที่เหมาะสม เช่น 3 ปี หรือ 5 ปี เนื่องจากสภาพการที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้การบริหารงานในโรงเรียนเปลี่ยนแปลงไปด้วย ตามนโยบายของหน่วยงาน ตามจุดเน้นของผู้บังคับบัญชา การเปลี่ยนแปลงตัวผู้บริหารโรงเรียน ระบบการเมือง ระบบการบริหาร สภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม เทคโนโลยี ที่มีการพัฒนาอยู่เสมอ
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเฉพาะภารกิจรายด้าน ในงานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคคล งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และควรสอบถามกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น ผู้บริหารโรงเรียนเอง กรรมการศึกษา หรือผู้ปกครองนักเรียนด้วย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ก่อ สวัสดิพานิชย์. "แนวคิดและทฤษฎีเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา," มิตรครู.
18 กันยายน 2520.
- ก้าน หล้าคอม. บทบาทของหัวหน้าหมวดการศึกษาตามทัศนะของครูใหญ่โรงเรียนประชาบาล
องค์การบริหารส่วนจังหวัด. ปรินทิงนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.
- การประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ, สำนักงาน. รายงานผลการศึกษาความสามารถพื้นฐานของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ปีการศึกษา
2526. ศรีสะเกษ : หน่วยงานนิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ,
2526. อัดสำเนา.
- _____ . การประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2527. ศรีสะเกษ :
หน่วยงานนิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ, 2528.
- _____ . การประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2534. ศรีสะเกษ : สำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ, 2534.
- กิติมา ปรีดีดิลก. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : บริษัทอักษร
การพิมพ์ จำกัด, 2532.
- เกษม สุวรรณกุล. "บทบาทของผู้นำกับปัญหาในการบริหารงานบุคคล," ที่ระลึกครบรอบ
50 ปี แห่งการใช้กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน. กรุงเทพฯ :
สำนักงาน ก.พ., 2522.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แนวคิดหลักในการบริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา ทรัพยากรการบริหารโรงเรียนกับจุดมุ่งหมายการประถมศึกษา.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,
2526.
- _____ . คู่มือการบริหารการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เล่ม 1. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภา, 2527.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา

ศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานโครงการรับความช่วยเหลือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2538.

_____ . การบริหารอาคารสถานที่ การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน, พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2528.

_____ . การบริหารงานบุคลากร การบริหารกิจการนักเรียน, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สามเจริญพานิช, 2529.

_____ . รายงานการประเมินความก้าวหน้าคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศ ปีการศึกษา 2528. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2529.

_____ . รายงานการประเมินความก้าวหน้าคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับประเทศ ปีการศึกษา 2530. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2531.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานผลการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนา

การศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี พิมพ์ที่โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2525.

จักรชัย อรรถนันท์. หลักการบริหารโรงเรียน. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2524.

เฉลิม เข้มข้อย. งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคใต้. ปรินฤพานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.

ชาอุชัย ลวิตรังสิมา. หลักการจัดองค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2526.

โชคชัย ไกรนรา. ทัศนะของครูต่อบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช. ปรินฤพานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2525. อัดสำเนา.

- ดาวเรือง รัตนิน. งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. ปรินฤพานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อัดสำเนา.
- ฉรงค์ สุทธิภักดี. การศึกษาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราชตามทัศนะของผู้บริหารและครูอาจารย์. ปรินฤพานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา, 2531. อัดสำเนา.
- ทวี เชื้อสุวรรณ. ปัญหาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. ปรินฤพานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- ทองพูน นาทองบ่อ. ความพึงพอใจของครูที่มีต่อพฤติกรรมการบริหารงานโรงเรียนของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์. ปรินฤพานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- ธีระวิทย์ ฤทธิเดช. การบริหารอาคารสถานที่ของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ. ปรินฤพานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.
- นพพงษ์ บุญจิตราดคุลย์. บนเส้นทางสู่ผู้บริหารการประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.
- _____ . หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.
- นิพนธ์ กินาวงษ์. หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2523.
- บรรจง ชูสกุลชาติ. จากพะเยาถึงเจ้าพระยา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บุญสมออฟเซท, 2523.

- บ้านลือ พุกขวัน. การประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สัณนิพิมพ์วัฒนาพานิช, 2522.
- ประคอง กรรณสุด. สถิติเพื่อการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : บริษัทศูนย์หนังสือ ดร.ศรีสง่า จำกัด, 2528.
- ประจวบ ต่อตระกูล. บทบาทการบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอ่างทอง ตามทัศนะของครูและประชาชน. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.
- ประชุม รอดประเสริฐ. ผู้นำและพฤติกรรมการบริหารงาน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.
- ประเสริฐ ช่างศ์. ปัญหาการบริหารงานในทัศนะของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- พนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2524.
- _____. หลักการบริหารโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2526.
- ไพบูลย์ ช่างเรียน และสมปราชญ์ จอมเทศ. วิทยาการจัดการและพฤติกรรมการบริหารองค์การ. กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2521.
- ภิญโญ สาธร. หลักบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2519.
- _____. การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2526.
- รุ่ง พูลสวัสดิ์. หลักบริหารการศึกษา. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ม.ป.ป.
- วรพจน์ มุลพันธ์. "ลักษณะของนักบริหารการศึกษาที่ดี," การอบรมครูใหญ่ประธานกลุ่มสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด 25 จังหวัด ในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ 3. นครปฐม : พระปฐมการพิมพ์, 2520.
- วาสนา เดชอุดม. พฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.

- วิชาการ, กรม. หลักการของหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2533.
- วิจิตร วรุตบางกูร. การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. สมุทรปราการ :
บริษัทโรงพิมพ์และโฆษณา, 2520.
- วิจิตร วรุตบางกูร และสุพิชญา อีระกุล. การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา
เบื้องต้น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.
- ศุภชัย เล็กวงศ์. ผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการอบรมหลักสูตรนักบริหาร
การศึกษาของกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- สมชาย ศรีธีระวิโรจน์. "งานธุรการโรงเรียน," เอกสารประกอบการอบรมนักบริหาร
การศึกษา รุ่นที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, 2524.
- สมชาย สิงหะบุศย์. พฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะครู
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดยโสธร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2532. อัดสำเนา.
- สมนึก มีแสง. การศึกษาความพึงพอใจและไม่พึงพอใจในการทำงานของครูโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสงขลา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม.
สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2530. อัดสำเนา.
- สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหาร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เกษมสุวรรณ, 2521.
- สุกิจ จุลนันท์. หลักการบริหาร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2510.
- สุพิชญา อีระกุล. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2.
สมุทรปราการ : บริษัทโรงพิมพ์และโฆษณา, 2522.
- สุมิตร คุณานุกร และคนอื่น ๆ. เกณฑ์ประเมินผลโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ :
วัฒนาพานิช, 2519.
- สุรพันธ์ ยันต์ทอง. การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2525.
- สุรัฐ ศิลปอนันต์. "งานบริหารครูใหญ่," มิตรครู. กรุงเทพฯ : กันยายน 2516.

- สุรางค์ จันทน์เอม. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดอักษรบัณฑิต, ม.ป.ป.
- สุวรรณ ปะวรรณจะ. การคาดคะเนความต้องการอาคารสถานที่เรียนระดับประถมศึกษา
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514. อัดสำเนา.
- สุพิศ ทกสุวรรณ. การบริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเขตบางกอกใหญ่
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- สุวิช แก้วเกษ. งานบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518.
อัดสำเนา.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช,
2525.
- หวน พิณรุฬห์. การบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2528.
- อนันต์ มาสวัสดิ์. คุณลักษณะของครูใหญ่ที่พึงปรารถนา ตามทัศนะของครูประถมศึกษา จังหวัด
พิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พิษณุโลก, 2528. อัดสำเนา.
- อภิรมย์ ณ นคร. การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
2521.
- เอกชัย กี่สุพันธ์. หลักการบริหารการศึกษาทั่วไป. กรุงเทพฯ : อนงค์ศิลป์การพิมพ์, 2527.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. "การบริหารงานวิชาการ," รายงานการประชุมผู้ตรวจการศึกษาระดับ
ศึกษาธิการจังหวัด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2516.
- อุดม เอี่ยมสะอาด. "บทบาทการบริหารการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา,"
วิจัยสนเทศ. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 61, 23 - 24
ตุลาคม 2528.
- อุทัย พิรุณโค. ศิลปศาสตร์ของนักบริหาร. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2520.

Campbell, Ronald F. and others. Introduction to Educational Administration. Boston : Allyn and Bacon, Inc., 1967.

Casey, Leo M. School Business Administration. New Jersey : Prentice Hall, 1964.

Elsbry, Willard S. and Harold J. McNally. Primary School Administration. New York : American Book Company, 1967.

Yamane, Taro Statistics. An Introductory Analysis. 2nd ed. New York : Haper and Row, 1967.

ภาคผนวก

ที่ ศธ 1461/10840

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ
ถนนวันลูกเสือ ตำบลหนองครก อ.เมือง
จังหวัดศรีสะเกษ 33000

30 กันยายน 2535

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ .....

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. บัญชีรายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 ชุด
2. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ...ชุด

ด้วยนายประดิษฐ์ ศิลบุตร นิสิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร ได้ทำการวิจัย เรื่อง "ทัศนะของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ" ตามหลักสูตรการศึกษา
มหาบัณฑิต โดยให้คัดเลือกข้าราชการครูสายผู้สอนในโรงเรียนตามบัญชีรายชื่อที่แนบมาพร้อมนี้
เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตามจำนวนที่กำหนดไว้ในบัญชี

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จึงขอความร่วมมือจากท่านได้แจ้งโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แจกแบบสอบถามแก่ข้าราชการครู แล้วส่งแบบสอบถามที่ตอบแล้วคืนสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ภายในวันที่ 30 ตุลาคม 2535 หวังว่าคงได้รับความร่วมมือด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ประสงค์ มากนวล

(ประสงค์ มากนวล)

ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

งานบริหารทั่วไป

โทร. 612351

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ทักษะของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

คำชี้แจง

แบบทดสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับขนาดของโรงเรียน ของผู้ตอบแบบสอบถามว่ามีขนาดใด โดยถือตามจำนวนนักเรียน คือ

โรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1 - 120 คน

โรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121 - 300 คน

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

ตอนที่ 2 เป็นความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษในภารกิจต่าง ๆ รวม 6 ด้าน คือ

1. การบริหารงานวิชาการ
2. การบริหารงานกิจการนักเรียน
3. การบริหารงานบุคคล
4. การบริหารงานธุรการและการเงิน
5. การบริหารงานอาคารสถานที่
6. การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โดยให้ท่านพิจารณาข้อความในแต่ละรายการว่า การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนของท่าน ควรอยู่ในระดับใด แล้วกาเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างทางขวามือ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ ดังนี้

- มากที่สุด หมายถึงผู้บริหารกระทำหรือปฏิบัติในเรื่องนั้นมากที่สุด ประมาณร้อยละ 80 ขึ้นไปในการปฏิบัติงาน
- มาก หมายถึงผู้บริหารกระทำหรือปฏิบัติในเรื่องนั้นมาก ประมาณร้อยละ 60 - 79 ในการปฏิบัติงาน
- ปานกลาง หมายถึงผู้บริหารกระทำหรือปฏิบัติในเรื่องนั้นปานกลาง ประมาณร้อยละ 40 - 59 ในการปฏิบัติงาน
- น้อย หมายถึงผู้บริหารกระทำหรือปฏิบัติในเรื่องนั้นน้อย ประมาณร้อยละ 20 - 39 ในการปฏิบัติงาน
- น้อยที่สุด หมายถึงผู้บริหารกระทำหรือปฏิบัติในเรื่องนั้นน้อยมาก ประมาณต่ำกว่าร้อยละ 20 ในการปฏิบัติงาน

ตัวอย่าง

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	การบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดโครงการบริหารวิชาการ ฯลฯ	/				

ในการตอบแบบทดสอบถามนี้ ขอความกรุณาอย่าเว้นข้อใดข้อหนึ่ง เพราะจะทำให้แบบสอบถามไม่สมบูรณ์ และขอให้ตอบแบบสอบถามให้ถูกต้องตรงกับสภาพความเป็นจริงอย่างที่สุด อันจะทำให้ผลวิจัยนี้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดศรีสะเกษ การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเป็นส่วนรวม มิได้เจาะจงโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่ง หรือผู้บริหารโรงเรียนท่านใด ท่านหนึ่งหรือตัวท่านเองแต่อย่างใด คำตอบทุกคำตอบจะเก็บเป็นความลับ และจะไม่เกิดผลเสียหายต่อตำแหน่งหน้าที่ของท่านแต่อย่างใด

ตอนที่ 1

ขนาดของโรงเรียน

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ตามสภาพความเป็นจริง

โรงเรียนของท่านเป็นโรงเรียนขนาดใด

- โรงเรียนขนาดเล็ก นักเรียนตั้งแต่ 1 - 120 คน
- โรงเรียนขนาดกลาง นักเรียนตั้งแต่ 121 - 300 คน
- โรงเรียนขนาดใหญ่ นักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

ตอนที่ 2

โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหาร หัวหน้า
สถานศึกษา (ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการโรงเรียนของท่าน)

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหาร				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	การบริหารงานวิชาการ					
1	ผู้บริหารโรงเรียนให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดโครงการทางวิชาการและให้มีส่วนรับผิดชอบแต่ละโครงการ	.....	.....	.....	.....	.....
2	ผู้บริหารโรงเรียนกำกับดูแลให้ครูเตรียมการสอนและทำบันทึกการสอนอย่างเป็นปัจจุบันและสม่ำเสมอ	.....	.....	.....	.....	.....
3	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการผลิตและใช้สื่อในการเรียนการสอนสอดคล้องกับบทเรียนและวัยของเด็ก	.....	.....	.....	.....	.....
4	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีตำรา แผนการสอน คู่มือครู และเอกสารวิชาการเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนและการศึกษาค้นคว้า	.....	.....	.....	.....	.....
5	ผู้บริหารโรงเรียนชี้แจงให้ครูเข้าใจหลักการวัดผล ประเมินผลและความคุ้มค่า มีการปฏิบัติเป็นประจำ	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหาร				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6	ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดให้มีการนิเทศภายในโดยการเยี่ยมชั้นเรียน ปรึกษาหารือและให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน	.....	.....	.....	.....	.....
7	ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้มีการจัดมุมหนังสือประจำห้องเรียนและจัดห้องสมุดให้ให้บริการได้อย่างดี	.....	.....	.....	.....	.....
8	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการสอนซ่อมเสริมพร้อมกับเอาใจใส่ติดตามผลเป็นประจำ	.....	.....	.....	.....	.....
9	ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนให้ครูอาจารย์ร่วมกันประชุมสัมมนาทางวิชาการ เช่น เทคนิควิธีการ สื่อต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการสอน	.....	.....	.....	.....	.....
10	ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้ครูอาจารย์ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยเทคนิคการสอนวิธีการและการใช้สื่อแบบใหม่	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหาร				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11	<p><u>การบริหารงานกิจการนักเรียน</u></p> <p>ผู้บริหารโรงเรียนจัดสวัสดิการในด้านต่าง ๆ แก่นักเรียน เช่น จัดอาหารกลางวัน ห้องพยาบาล บริการแนะแนว สหกรณ์นักเรียน ฯลฯ .....</p>					
12	<p>ผู้บริหารโรงเรียนสำรวจดูแลและให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่มีปัญหาในด้านต่าง ๆ เช่น การขาดเรียน ความยากจน ปัญหาครอบครัว ร่างกายพิการและดำเนินการหาทุนช่วยเหลือแก่นักเรียนที่มีปัญหาด้านทุนทรัพย์และจัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กมีรายได้ช่วยเหลือตนเองได้ .....</p>					
13	<p>ผู้บริหารโรงเรียนให้นักเรียนเข้าใจระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยมีการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียนและกระตุ้นให้มีการจัดกิจกรรมเป็นประจำ .....</p>					
14	<p>ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการแสดงผลงานของนักเรียนตามโอกาสอันควร ..</p>					

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหาร				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
15	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการจัดกิจกรรมกีฬา ทักษะศึกษา ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและการพัฒนาโรงเรียนตามความเหมาะสม	.....	.....	.....	.....	.....
16	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการสอดส่องและเอาใจใส่ความประพฤติของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนและจัดมาตรการควบคุมดูแลความปลอดภัยของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน	.....	.....	.....	.....	.....
17	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้ส้วมในนักเรียนอย่างถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน และดูแลเด็กในเขตรบริการให้เข้าเรียนอย่างทั่วถึง	.....	.....	.....	.....	.....
18	ผู้บริหารโรงเรียนใช้มาตรการในการแก้ไขปัญหาเด็กขาดเรียนได้อย่างเหมาะสม	.....	.....	.....	.....	.....
19	ผู้บริหารโรงเรียนควบคุมดูแลให้มีการจัดทำระเบียบสละสม บัตรสุขภาพทะเบียนต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียน จัดเก็บไว้อย่างเป็นระบบเป็นปัจจุบันแล้วนำมาใช้จนเกิดประโยชน์ต่อนักเรียน	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหาร				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
20	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีชุมนุม ชมรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความสามารถพิเศษของนักเรียน	.....	.....	.....	.....	.....
	<u>การบริหารงานบุคลากร</u>					
21	ผู้บริหารโรงเรียนมอบหมายงานให้บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติตามความสามารถได้อย่างเหมาะสมและทั่วถึง	.....	.....	.....	.....	.....
22	ผู้บริหารโรงเรียนจัดครูเข้าสอนตามความสามารถ และความถนัดของแต่ละบุคคล	.....	.....	.....	.....	.....
23	ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับตนเองและให้เกียรติแก่บุคลากรในโรงเรียน และส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของโรงเรียน	.....	.....	.....	.....	.....
24	ผู้บริหารโรงเรียนจัดสวัสดิการและให้บริการแก่บุคลากรในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหาร				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
25	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการกำกับติดตาม ประเมินผลและนิเทศการปฏิบัติงานของบุคลากรของโรงเรียนอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ	.....	.....	.....	.....	.....
26	ผู้บริหารโรงเรียนพิจารณาความดีความชอบประจำปีของบุคลากรในโรงเรียนตามเกณฑ์ด้วยความเป็นธรรม	.....	.....	.....	.....	.....
27	ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนงานของบุคลากรที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ต่อโรงเรียน	.....	.....	.....	.....	.....
28	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากรที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน	.....	.....	.....	.....	.....
29	ผู้บริหารโรงเรียน กำกับ ดูแล และ ส่งเสริมให้ครู ได้ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบ แบบแผนของทางราชการ และจรรยาวิชาชีพครู	.....	.....	.....	.....	.....
30	ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนให้บุคลากรได้อบรม ประชุม สัมมนาหรือศึกษาต่อ เพื่อพัฒนาตนเองและนำความรู้มาใช้ให้เกิดประโยชน์	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหาร				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
31	<p><u>การบริหารงานธุรการและการเงิน</u></p> <p>ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนไว้ตลอดปีและมีการดำเนินการตามแผนที่วางไว้ .....</p>	.....	.....	.....	.....	.....
32	<p>ผู้บริหารโรงเรียนจัดควบคุมดูแลงานสารบรรณของโรงเรียนได้อย่างมีระบบถูกต้องตามระเบียบ รวดเร็วค้นหาได้ง่าย .....</p>	.....	.....	.....	.....	.....
33	<p>ผู้บริหารโรงเรียนจัดเก็บเอกสารที่สำคัญของโรงเรียน เช่น สมุดคหหมาย เหตุรายวัน ทะเบียนนักเรียน สมุดลงเวลา สมุดตรวจการ ทะเบียนครุภัณฑ์ บัญชีพัสดุ ฯลฯ ไว้ในที่ปลอดภัยและมีระบบ .....</p>	.....	.....	.....	.....	.....
34	<p>ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการประชาสัมพันธ์และแจ้งข่าวสารของโรงเรียนแก่ครูได้ทันเหตุการณ์ .....</p>	.....	.....	.....	.....	.....
35	<p>ผู้บริหารโรงเรียนจัดหาครุภัณฑ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับความต้องการของครูในโรงเรียน .....</p>	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหาร				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
36	ผู้บริหารโรงเรียน จัดเก็บรักษา ซ่อมแซม วัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ ให้อยู่ใน สภาพที่เหมาะสมและใช้การได้ดีอยู่เสมอ	.....	.....	.....	.....	.....
37	ผู้บริหารโรงเรียนได้ให้คำแนะนำการจัด ทำบัญชีและการเงินอย่างถูกต้องตาม ระเบียบและตรวจสอบเป็นประจำ	.....	.....	.....	.....	.....
38	ผู้บริหารโรงเรียนจัดสำนักงานหรือ ห้องพักผู้บริหาร ห้องพักครูได้อย่าง เหมาะสมเป็นระเบียบสวยงาม	.....	.....	.....	.....	.....
39	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่จำเป็น เช่น ใบลา ใบเบิกเงิน คาร์ร็อง ต่าง ๆ ไว้อย่างเพียงพอ	.....	.....	.....	.....	.....
40	ผู้บริหารโรงเรียนมีการประเมินผลงาน ด้านธุรการและการเงิน เป็นระยะ ตลอดปี	.....	.....	.....	.....	.....
	<u>การบริหารงานอาคารสถานที่</u>					
41	ผู้บริหารโรงเรียนจัดดำเนินการให้มี อาคารสถานที่ให้เพียงพอต่อ ความต้องการของโรงเรียน	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหาร				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
42	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีมาตรการรักษาความปลอดภัยของอาคารสถานที่ เหมาะสม	.....	.....	.....	.....	.....
43	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการใช้อาคารสถานที่และอาคารประกอบได้อย่าง เหมาะสม	.....	.....	.....	.....	.....
44	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการดูแลรักษาและซ่อมแซมอาคารสถานที่ ให้อยู่ใน สภาพที่ใช้การได้	.....	.....	.....	.....	.....
45	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการแบ่งความรับผิดชอบด้านอาคารสถานที่และให้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแล ตกแต่ง บำรุง รักษา	.....	.....	.....	.....	.....
46	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีห้องน้ำห้องส้วมอย่างเพียงพอตามเกณฑ์มาตรฐานที่ กำหนด	.....	.....	.....	.....	.....
47	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีสนามกีฬา สนามเด็กเล่นที่เพียงพอเหมาะสม ...	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหาร				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
48	ผู้บริหารโรงเรียนควบคุมดูแลส่งเสริมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สภาพห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่สร้างความสนใจผู้เรียนและเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน	.....	.....	.....	.....	.....
49	ผู้บริหารโรงเรียนใหม่ที่กำจัดขยะ และมีการกำจัดขยะอย่างเหมาะสมเป็นประจำ	.....	.....	.....	.....	.....
50	ผู้บริหารโรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้สะอาด สวยงาม เป็นระเบียบ น่าอยู่ ร่มรื่น ปลอดภัย <u>การบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน</u>	.....	.....	.....	.....	.....
51	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียน ปรากฏแก่ชุมชน เป็นประจำ โดยใช้สื่อต่าง ๆ เช่น นักเรียน กรรมการศึกษา เอกสาร การกระจายเสียง	.....	.....	.....	.....	.....
52	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการประชุมกรรมการศึกษาทุกภาคเรียนและประชุมผู้ปกครองทุกปี โดยกรรมการศึกษามีส่วนร่วม ในการเสนอแนะการดำเนินงานของโรงเรียน	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหาร				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
53	ผู้บริหารโรงเรียนจัดแบ่งหน้าที่บุคลากรในโรงเรียนรับผิดชอบชุมชนตามพื้นที่เป็นเขต โดยมอบหมายหรือทำเป็นคำสั่ง	.....	.....	.....	.....	.....
54	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการเยี่ยมชุมชนเพื่อรับทราบข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ	.....	.....	.....	.....	.....
55	ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้ชุมชนเข้าร่วมการพัฒนาโรงเรียน และมาร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเป็นประจำ	.....	.....	.....	.....	.....
56	ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้โรงเรียนไปร่วมกิจกรรมกับชุมชนและสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ในท้องที่โรงเรียนตั้งอยู่	.....	.....	.....	.....	.....
57	ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนให้ชุมชนมาใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน บริเวณสนามและบริการต่าง ๆ ของโรงเรียน	.....	.....	.....	.....	.....

ทัศนะของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

บทคัดย่อ

ของ

ประคิษฐ ศีลาบุตร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มีนาคม 2536

ข้อที่	รายการปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติงานของผู้บริหาร				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
58	ผู้บริหารโรงเรียนนำบุคลากรในชุมชนมา เป็นวิทยากรพิเศษให้ความรู้แก่นักเรียน	.....	.....	.....	.....	.....
59	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมที่เป็น ประโยชน์ต่อชุมชนในด้านการศึกษา ด้านอาชีพและสันชนากการ	.....	.....	.....	.....	.....
60	ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีชุมนุม ชมรม สมาคมศิษย์เก่า หรือมีการจัดกิจกรรม ศิษย์เก่า	.....	.....	.....	.....	.....

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ นายประดิษฐ์ ชื่อสกุล ศิลามิตร
 เกิดวันที่ 22 ธันวาคม พุทธศักราช 2493
 สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน 265 ถนนกสิกร ซอย 1
 หมู่ 9 ตำบลโพธิ์
 อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ
 ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
 สถานที่ทำงานปัจจุบัน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอไพรบึง
 อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ
 33180

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2512 ประกาศนียบัตรการศึกษา
 (ปกศ.) วิทยาลัยครูอุบลราชธานี
 พ.ศ. 2515 ประกาศนียบัตรครูพิเศษมัธยม
 (พ.ม.) สัมครสอบ
 พ.ศ. 2518 กศ.บ. (ประวัติศาสตร์)
 จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 พ.ศ. 2535 กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)
 จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาทัศนะของครูประถมศึกษาต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ คืองานวิชาการ กิจกรรมนักเรียน งานบุคคล งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านการปฏิบัติงานเหล่านี้ โดยจำแนกตามตัวแปร ขนาดโรงเรียนเมื่อจำแนกเป็นขนาดเล็กกลางใหญ่

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2535 จำนวน 807 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามทัศนะของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้ F-test สำหรับการทดสอบสมมติฐานทางสถิติ

ผลการวิจัยศึกษา

1. ทัศนะของครูต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ งานธุรการและการเงิน งานบุคคล งานอาคารสถานที่ งานกิจกรรมนักเรียน งานวิชาการ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยครูประถมศึกษามีทัศนะต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกงาน

2. ในส่วนของการทดสอบสมมติฐานทางสถิติที่เกี่ยวข้องกับทัศนะของครูประถมศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนทั้งหกด้าน มีข้อค้นพบดังนี้ ครูประถมศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก มีทัศนะต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างจากครูประถมศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งหกด้าน ส่วนทัศนะของครูประถมศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดกลาง และทัศนะของครูประถมศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดเล็ก ต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

ท้ายสุดผู้วิจัยได้เสนอแนะให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ปฏิบัติงานด้านวิชาการให้มากยิ่งขึ้น เพราะงานในส่วนนี้ จะส่งผลถึงคุณภาพนักเรียนโดยตรง

TEACHERS' VIEWS TOWARDS THE ADMINISTRATIVE PERFORMANCE
OF SRISAKET PRIMARY SCHOOL ADMINISTRATORS

AN ABSTRACT

BY

PRADIT SILABUT

Presented in partial fulfillment of the requirement
for the master of Education degree
at Srinakharinwirot University

March 1993

The purposes of this research were to study administrative performance of the primary school administrators under The Srisaket Primary Education Office, and to compare the different of the performance among the administrators with different size of school. Six areas of administrative performance were considered in this study, they were ; the administrative performance of academic affair, personnel, student activity, school business and finance, school plant, and school - community relation

The samples used in this research were 807 primary school teachers in three school sizes under The Srisaket Provincial Primary Education Office in 1992 adcademic year. The instruments used in data collection was rating scale questionnaires. Statistics used in data analysis were the arithmetic mean, the standard deviation and F-test.

The results of the study were the foolowing :

1. The primary school administreators under The Srisaket Provincial Primary Education Office, could perform at the high level and arranged in priority order as follow : school business and finance, personnel, school plant, student activity, academic affair and school community relation.

2. The teachers' views in administrative performance of the primary school administrators in three school sizes were different at .05 statistic significant level. The researcher recommended that primary school admininstrators to improve their performance in academic affair in order to upgrade the student quality.